

บทที่ 4

แนวทางการวินิจฉัยเหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงสาระสำคัญของเหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามที่กำหนดใน Model Law มาตรา 34(2)(a)(1)-(4) ซึ่งได้เป็นแบบอย่างแก่การยกร่างหรือปรับปรุงกฎหมายอนุญาโตตุลาการของนานาประเทศรวมทั้ง พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ของประเทศไทย ประกอบไปด้วยเหตุเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของสัญญาอนุญาโตตุลาการ เหตุเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยชอบ เหตุเกี่ยวกับการใช้อำนาจเกินขอบเขตของอนุญาโตตุลาการ เหตุเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะอนุญาโตตุลาการหรือกระบวนการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการไม่ชอบหรือไม่เป็นไปตามที่ตกลงกัน และเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวพันระหว่างหลักความสงบเรียบร้อยที่ศาลใช้ในการตรวจสอบคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการและเหตุเพิกถอนคำชี้ขาดในแต่ละเหตุ จึงได้กล่าวถึงเหตุเพิกถอนคำชี้ขาดที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยตามมาตรา 34(2)(b)(2) อีกประการหนึ่งด้วย ดังจะอธิบายสาระสำคัญในแต่ละส่วนได้ดังนี้

1. เหตุเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของสัญญาอนุญาโตตุลาการ

มาตรา 34(2)(a)(1) ได้กำหนดว่า

“คู่สัญญาตามสัญญาอนุญาโตตุลาการในมาตรา 7 ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บกพร่องในเรื่องความสามารถหรือสัญญาอนุญาโตตุลาการไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายแห่งประเทศที่คู่สัญญาได้ตกลงกันไว้หรือตามกฎหมายของรัฐนี้ในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงดังกล่าว”¹

¹ ในพ.ร.บ. อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 40(1)(ก) และ 40(1)(ข) บัญญัติเหตุเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของสัญญาอนุญาโตตุลาการอันเกิดจากเรื่องความสามารถของคู่สัญญาและสัญญาไม่มีผลผูกพันไว้แยกกัน ดังนี้

(1) คู่พิพาทฝ่ายที่ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดสามารถพิสูจน์ได้ว่า

การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการจะเกิดขึ้นมิได้หากปราศจากความตกลงร่วมกันของคู่สัญญาเพื่อมอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการทำคำชี้ขาดซึ่งแสดงออกในรูปของสัญญาอนุญาโตตุลาการ ดังนั้น การอนุญาโตตุลาการจะดำเนินไปในทิศทางโดยอ้อมขึ้นอยู่กับการแสดงเจตนาของคู่สัญญาที่ปรากฏจากสัญญาอนุญาโตตุลาการนั้น กล่าวได้ว่าการแสดงเจตนาของคู่สัญญาเป็นหัวใจสำคัญของการอนุญาโตตุลาการ การควบคุมตรวจสอบความสมบูรณ์ของสัญญาอนุญาโตตุลาการจึงมุ่งเน้นไปที่ความชอบด้วยกฎหมายของการแสดงเจตนาของคู่สัญญาเพื่อคุ้มครองคู่สัญญาให้ได้รับความเป็นธรรมจากการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ

เจตนาของคู่สัญญาแต่ละฝ่ายในการตกลงทำสัญญาอนุญาโตตุลาการมีขึ้นด้วยความเชื่อมั่นว่าสัญญาอนุญาโตตุลาการมีผลสมบูรณ์และคู่สัญญาจะสามารถปฏิบัติตามสัญญาได้ อันจะส่งผลให้การระงับข้อพิพาททางการค้าเป็นที่สิ้นสุดอย่างรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการทางการค้าของคู่สัญญา ดังนั้นความสามารถของคู่สัญญาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความคาดหวังร่วมกันของคู่สัญญาเนื่องจากหากคู่สัญญาไม่อาจปฏิบัติตามสัญญาได้ การดำเนินการอนุญาโตตุลาการที่เป็นผลต่อเนื่องจากสัญญาอนุญาโตตุลาการที่สมบูรณ์ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ซึ่งความสามารถของคู่สัญญาพิจารณาได้จากความสามารถตามกฎหมายที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายมีสัญชาติในกรณีที่คู่สัญญาเป็นบุคคลธรรมดาหรือกฎหมายของประเทศที่นิติบุคคลก่อตั้งขึ้นหรือประเทศที่นิติบุคคลมีที่ตั้งสำนักงานใหญ่ในกรณีที่คู่สัญญาเป็นนิติบุคคลหรือพิจารณาในแง่ของอำนาจในการทำสัญญาอนุญาโตตุลาการของคู่สัญญาซึ่งคู่สัญญาต้องอยู่ในฐานะที่มีอำนาจในการใช้สิทธิและหน้าที่ที่ตนมีตามสัญญาอนุญาโตตุลาการโดยไม่มีข้อจำกัดการใช้อำนาจตามสัญญาอนุญาโตตุลาการ ดังเช่นกรณีที่คู่สัญญาไม่ได้รับอนุญาตให้ทำการส่งออกสินค้า จึงไม่ถือว่าเป็นคู่สัญญาทางการค้าที่มีอำนาจในการทำสัญญาอนุญาโตตุลาการ² หรือผู้ที่ลงชื่อในสัญญา

(ก) คู่สัญญาตามสัญญาอนุญาโตตุลาการฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บงการในเรื่องความสามารถตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คู่สัญญาฝ่ายนั้น

(ข) สัญญาอนุญาโตตุลาการไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายแห่งประเทศที่คู่พิพาทได้ตกลงกันไว้ หรือตามกฎหมายไทยในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงดังกล่าว

² คดี Bundesgerichtshof (1998), Lew *Comparative International*

อนุญาโตตุลาการโดยไม่ได้รับมอบอำนาจจากคู่สัญญา³ นอกจากนี้คู่สัญญาที่ไม่มีความสามารถในการทำสัญญาอนุญาโตตุลาการยังมีความหมายรวมถึงคู่สัญญาที่ไม่ได้ตกลงทำสัญญาอนุญาโตตุลาการ จึงเป็นกรณีที่ไม่มีสัญญาอนุญาโตตุลาการมาก่อนแต่อย่างใด⁴

รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับความสมบูรณ์ของสัญญาอนุญาโตตุลาการมักถูกกำหนดโดยคู่สัญญาด้วยลักษณะสำคัญของภาระบังคับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการที่ให้อิสระแก่คู่สัญญาในอันที่จะกำหนดกฎหมายที่ใช้บังคับกับกระบวนการอนุญาโตตุลาการ ความสมบูรณ์ของสัญญาอนุญาโตตุลาการจึงถูกตัดสินตามหลักเกณฑ์ที่เป็นที่พอใจแก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเว้นเสียแต่หลักเกณฑ์นั้นจะส่งผลกระทบต่อความยุติธรรมที่คู่สัญญาจะได้รับจากการทำคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการอันเนื่องมาจากสิ่งสำคัญในการเกิดสัญญาอนุญาโตตุลาการคือ ความยินยอมของคู่สัญญาแต่ละฝ่ายในรายละเอียดของข้อตกลงอนุญาโตตุลาการร่วมกันซึ่งหมายความว่าคู่สัญญาจะต้องรับทราบถึงการมีอยู่ของข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการนั้น หากอนุญาโตตุลาการทำคำชี้ขาดโดยปราศจากการรับรู้ของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด จะก่อให้เกิดสภาพของการที่คู่สัญญาฝ่ายนั้นได้สูญเสียสิทธิในการรับทราบการพิจารณาคดีตลอดจนสิทธิในการต่อสู้คดีและผลของคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการย่อมไม่เป็นธรรมต่อคู่สัญญาฝ่ายนั้นพิจารณาได้จากแบบของสัญญาอนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความยินยอมในการเกิดสัญญาอนุญาโตตุลาการระหว่างคู่สัญญาได้มีการยอมรับให้วิธีการโต้ตอบทางจดหมายหรือโทรเลข โทรสาร แฟกซ์ หรือ อีเมล เป็นวิธีการที่ถือว่ามีความตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร ดังเช่นกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายผู้ซึ่งส่งจดหมายตอบโต้จดหมายของคู่สัญญาฝ่ายผู้ขายที่ระบุว่าต้องการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการเป็นกรณีที่เกิดสัญญาอนุญาโตตุลาการที่สมบูรณ์⁵ แต่ไม่รวมถึงกรณีที่มีข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการใน

³ คดี ICC case no.6850 Court of Cassation Dubai (1998), Lew,p. 708.

⁴ คดี Fougerville SA (France) v. Ministry of Defence of the Syrian Arab Republic (1988), Alan Redfern and Martin Hunter, Law and Practice of International Commercial Arbitration, p.463.

⁵ คดี Landesgericht of Bremen (1967), W.Laurence Craig, William W. Park and Jan Paulsson, p.19.

เอกสารยืนยันการขายที่ผู้ซื้อไม่ได้ตอบโต้กลับมายังผู้ขาย⁶ เนื่องจากไม่มีการตอบโต้จากคู่สัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร จึงไม่อาจมีหลักฐานที่อ้างได้ว่าคู่สัญญาอีกฝ่ายได้รับทราบและแสดงความยินยอมให้มีสัญญาอนุญาโตตุลาการหรือไม่เว้นแต่กรณีที่คู่สัญญาฝ่ายที่รับหนังสือยืนยันการขายที่บรรจุข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการได้เห็นสัญญาและส่งกลับมาที่ตัวแทนซื้อขายซึ่งไม่ได้ส่งหนังสือตอบกลับไปยังผู้ขายเนื่องจากกฎหมายที่ใช้บังคับให้อำนาจตัวแทนในการรับการแสดงเจตนาแทนคู่สัญญา⁷ นอกจากนี้ สัญญาอนุญาโตตุลาการจะเกิดขึ้นได้โดยสมบูรณ์เมื่อมีหลักฐานการเกิดสัญญาอนุญาโตตุลาการอย่างใดอย่างหนึ่ง อาทิเช่น การตกลงทำสัญญาอนุญาโตตุลาการด้วยวาจาที่อ้างถึงข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษร⁸ หรือการตกลงด้วยวาจาที่มีการบันทึกข้อความโดยคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งหรือโดยบุคคลอื่นที่ได้รับความยินยอมจากคู่สัญญา⁹ เช่นเดียวกับกรณีที่สัญญาไม่ได้ระบุข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการแต่คู่สัญญากล่าวอ้างถึงเอกสารที่มีการระบุข้อตกลงให้ใช้วิธีการอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทในลักษณะที่ให้ถือว่าเอกสารนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาระหว่างคู่กรณีจะถือว่ามีสัญญาอนุญาโตตุลาการที่สมบูรณ์แล้ว¹⁰ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการพิจารณาแบบของสัญญาอนุญาโตตุลาการจะมีแนวโน้มที่ผ่อนผันมากขึ้นโดยไม่ยึดติดกับรูปแบบของสัญญาอนุญาโตตุลาการที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ศาลจึงต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นธรรมของคู่สัญญาเป็นสำคัญเนื่องจากการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรที่ลงลายมือชื่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเป็นวิธีการที่แสดงถึงความยินยอมของคู่สัญญาที่ชัดเจนที่สุด การกล่าวอ้างเอกสารเพื่อแสดงว่ามีข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการระหว่างคู่สัญญาด้วยวิธีการอื่นนอกจากนี้จะรับฟังได้หรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ว่าคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้ทราบว่ามีเอกสารนั้นอยู่หรือไม่อันแสดงให้เห็นถึงเจตนาให้ใช้วิธีการ

⁶ คดี Bundesgericht (1970), W.Laurence Craig, William W. Park and Jan Paulsson, p.19.

⁷ คดี Landesgericht Habburg(1967), Report of the Secretary-General : study on the application and interpretation of the convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (A/cn.9/168). www.uncitral.org. p.104

⁸ English Arbitration Act 1996, Art. 5(3).

⁹ Ibid, Art. 5(4).

¹⁰ คดี Ferra S.p.AA. ZIlItaly) v. Unnited Grain Gttawers Ltd. (Canada)(1977), Yearbook Commercial Arbitration. Volume IV (1979), p.331.

อนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทซึ่งเอกสารนั้นเป็นหลักฐานการเกิดสัญญา อนุญาโตตุลาการที่ศาลอาจจะไม่รับฟังเมื่อคำนึงถึงความด้อยประสิทธิภาพของคู่สัญญาเกี่ยวกับการทำธุรกิจการค้าอันมีความจำเป็นที่คู่สัญญาฝ่ายนั้นจะต้องทำความตกลงและลงลายมือชื่อใน สัญญาอนุญาโตตุลาการอย่างชัดเจน¹¹

จากการยอมรับรูปแบบของสัญญาอนุญาโตตุลาการอย่างกว้างขวางข้างต้นจะเห็นได้ว่าแบบของสัญญาอนุญาโตตุลาการอาจไม่มีความสำคัญมากไปกว่าเจตนาของคู่สัญญาที่ต้องการทำสัญญาอนุญาโตตุลาการ ในบางครั้งด้วยลักษณะเฉพาะของการประกอบธุรกิจบางประเภทที่ต้องการความรวดเร็วในการทำสัญญา คู่สัญญาจึงมักจะตกลงเลือกกฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญาอนุญาโตตุลาการเนื่องจากคู่สัญญาย่อมคาดหวังกระบวนการอนุญาโตตุลาการที่เป็นไปตามกฎหมายนั้นจะมีความเหมาะสมสอดคล้องกับข้อพิพาททางการค้าที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต แต่ในความเป็นจริงเมื่อเกิดข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญา แบบของสัญญาอนุญาโตตุลาการอาจเกิดขึ้นเพื่อความสะดวกของคู่สัญญาเป็นหลัก อาทิเช่น ขณะที่เกิดข้อพิพาทคู่สัญญามีสถานประกอบธุรกิจที่ห่างไกลกัน การตกลงทำสัญญาอนุญาโตตุลาการจึงใช้วิธีการตอบโต้ทางจดหมายหรือโทรเลขทั้งที่กฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญาอนุญาโตตุลาการกำหนดแบบของสัญญาอนุญาโตตุลาการที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายหรือกรณีข้อพิพาทที่เกิดจากสัญญาซื้อขาย ผู้ซื้อได้รับสัญญาอนุญาโตตุลาการในใบสั่งซื้อซึ่งผู้ขายไม่ได้ลงลายมือชื่อหรือส่งกลับแต่ปรากฏจากใบส่งของถึงรายการสินค้าที่ผู้ซื้อสั่งซื้อที่ลงลายมือชื่อโดยผู้ขาย จึงถือว่าเกิดสัญญาอนุญาโตตุลาการที่สมบูรณ์แม้ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญาจะกำหนดให้คู่สัญญาลงลายมือชื่อในสัญญาอนุญาโตตุลาการก็ตาม¹² อันเป็นกรณีที่คู่สัญญาได้แสดงเจตนาทำข้อตกลงอนุญาโตตุลาการด้วยวิธีการที่สร้างความสะดวกแก่คู่สัญญาเพื่อประโยชน์ทางการค้าที่ราบรื่นแม้ว่าสัญญาอนุญาโตตุลาการนั้นจะไม่ถือว่าสมบูรณ์ภายใต้กฎหมายที่คู่สัญญาเลือกใช้บังคับกับสัญญาก็ตาม ดังนั้น เมื่อยึดถือหลักความยินยอมในการทำสัญญาอนุญาโตตุลาการระหว่างคู่สัญญา ศาลของประเทศที่ทำการอนุญาโตตุลาการควรผ่อนผันให้สัญญาอนุญาโตตุลาการนั้นมี

¹¹ คดี Tradax JA (Paanama) v. Ammoco Iran Oil Coompany (1968), Lew, p.136.

¹² คดี Bobbie Brooks Inc. (U.S.) v. Lanificio Walter Banci s.a.s. (Italy)(1977), Yearbook Commercial Arbitration, Volume IV (1979),p.289.

ผลสมบรูณ์เนื่องจากมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาของคู่สัญญาที่ต้องการทำสัญญา อนุญาตตุลาการจึงมีผลเทียบเท่ากับคู่สัญญาได้ยินยอมให้มีข้อตกลงอนุญาตตุลาการและคู่สัญญาสามารถใช้สิทธิที่ตนมีในกระบวนการอนุญาตตุลาการได้อย่างเต็มที่และไม่ใช้กรณีที่คู่สัญญาจะไม่ได้รับความเป็นธรรมในคำตัดสินของอนุญาตตุลาการแต่อย่างใด

สัญญาอนุญาตตุลาการที่ไม่สมบรูณ์ภายใต้กฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญา อนุญาตตุลาการด้วยสาเหตุบางประการที่กระทบกระเทือนต่อหลักความยุติธรรมหรือศีลธรรมซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายทุกระบบย่อมไม่มีผลบังคับในประเทศที่ทำการ อนุญาตตุลาการเช่นเดียวกันเนื่องจากสัญญาอนุญาตตุลาการในลักษณะดังกล่าวจะส่งผล กระทบต่อคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการอันเป็นการกระทบสิทธิของคู่สัญญาอย่างร้ายแรงซึ่งจะ ต้องเป็นความไม่สมบรูณ์ที่เกิดจากสัญญาอนุญาตตุลาการนั้น ๆ อาทิเช่น สัญญา อนุญาตตุลาการที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งกระทำการฉ้อฉลหรือข่มขู่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งให้ยอมรับข้อ ตกลงในสัญญาที่เอื้อประโยชน์ต่อคู่สัญญาฝ่ายที่กระทำการทุจริตนั้น จึงเป็นกรณีสัญญา อนุญาตตุลาการที่ไม่สมบรูณ์ ไม่รวมไปถึงกรณีที่คู่สัญญากล่าวอ้างว่าสัญญาอนุญาตตุลาการ ไม่มีผลสมบรูณ์อันเนื่องมาจากสัญญาหลักเป็นโมฆะเนื่องจากแนวคิดที่ว่าข้อตกลง อนุญาตตุลาการแยกออกจากสัญญาที่ก่อหน้าอันเป็นเหตุให้เกิดข้อพิพาท (separability) ดังนั้น สัญญาหลักที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่มีผลบังคับจะไม่ส่งผลกระทบต่ออำนาจของ อนุญาตตุลาการตามข้อตกลงอนุญาตตุลาการในสัญญาหลักนั้นและอนุญาตตุลาการมีอำนาจ วินิจฉัยความไม่สมบรูณ์ของสัญญาหลักซึ่งมักเป็นข้อเรียกร้องเกี่ยวกับกรณีที่เกิดการฉ้อฉลในการ ทำสัญญาหลักโดยการรับฟังข้อพิพาทและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อตัดสินข้อกล่าวอ้างเรื่อง การทุจริตนั้น¹³ ดังนั้นความไม่สมบรูณ์ของสัญญาหลักจึงไม่เป็นเหตุที่คู่สัญญาจะกล่าวอ้างว่า สัญญาอนุญาตตุลาการไม่สมบรูณ์ไปด้วยด้วยหลักความอิสระของสัญญาอนุญาตตุลาการส่งผล ให้อนุญาตตุลาการมีอำนาจในการระงับข้อพิพาททุกอย่างที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางสัญญาซึ่งมี ความหมายครอบคลุมถึงข้อพิพาทที่เกี่ยวกับความคงอยู่ ความสมบรูณ์และการสิ้นสุดของสัญญา หลัก

¹³ คดี Robert Lawrence Co. v. Devenshire Fabrics, Alan Redfern and Martin Hunter, p. 156.

ความสงบเรียบร้อยระหว่างประเทศในความหมายของหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายด้านความยุติธรรมและศีลธรรมที่ศาลใช้เป็นหลักในการพิจารณาเหตุฟ้องคำชี้ขาดที่เกี่ยวกับความไม่สมบูรณ์ของสัญญาอนุญาตตุลาการพิจารณาได้จากกรณีที่ศาลจะจำกัดขอบเขตเฉพาะเหตุแห่งความไม่สมบูรณ์ของสัญญาอนุญาตตุลาการที่กระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมที่คู่สัญญาจะได้รับจากคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ อธิบายได้จากปัจจัยที่เกี่ยวกับความรู้ความสามารถของคู่สัญญาเป็นเหตุให้การดำเนินกระบวนการอนุญาตตุลาการที่เป็นธรรมไม่อาจเกิดขึ้นได้ เช่นเดียวกับรูปแบบของการเกิดสัญญาอนุญาตตุลาการที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้นโดยไม่ยึดติดกับแบบของสัญญาอนุญาตตุลาการที่มีหลักฐานเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายนั้น หากการเกิดสัญญาอนุญาตตุลาการอยู่นอกเหนือการรับรู้ของคู่สัญญาจะก่อให้เกิดสภาพที่คู่สัญญาไม่มีสิทธิในการต่อสู้คดีอันส่งผลให้คำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการไม่เป็นธรรมแก่คู่สัญญาฝ่ายนั้นตลอดจนความไม่สมบูรณ์ของสัญญาอนุญาตตุลาการด้วยเหตุอื่นที่กระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมหรือศีลธรรม เช่น สัญญาที่เกิดจากการฉ้อฉลหรือข่มขู่ของคู่สัญญาแล้วส่งผลให้คู่สัญญาไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคำชี้ขาดเช่นกัน

2. เหตุเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยชอบ

ตามมาตรา 34(2)(a)(2) ได้กำหนดว่า

“ไม่มีการแจ้งเหตุให้คู่พิพาทฝ่ายที่ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดรู้ล่วงหน้าโดยชอบถึงการแต่งตั้งคณะอนุญาตตุลาการหรือการพิจารณาของคณะอนุญาตตุลาการหรือบุคคลดังกล่าวไม่สามารถเข้าต่อสู้คดีในชั้นอนุญาตตุลาการได้เพราะเหตุประการอื่น”¹⁴

¹⁴ พ.ร.บ. อนุญาตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 40(1)(ค) บัญญัติไว้ว่า

(1) คู่พิพาทฝ่ายที่ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดสามารถพิสูจน์ได้ว่า

(ค) ไม่มีการแจ้งให้คู่พิพาทฝ่ายที่ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดรู้ล่วงหน้า

โดยชอบถึงการแต่งตั้งคณะอนุญาตตุลาการหรือการพิจารณาของคณะ

อนุญาตตุลาการหรือบุคคลดังกล่าวไม่สามารถเข้าต่อสู้คดีในชั้น

อนุญาตตุลาการได้เพราะเหตุประการอื่น

การดำเนินการอนุญาตตุลาการโดยชอบจะเกิดขึ้นมิได้ถ้าปราศจากความยุติธรรมอันเป็นหลักที่มีความสำคัญต่อระบบการระงับข้อพิพาททุกระบบซึ่งความยุติธรรมในระบบการระงับข้อพิพาทมีความหมายในนัยที่เป็นที่เข้าใจว่าในท้ายที่สุดแล้วผลของการพิจารณาคดีต้องสร้างความยุติธรรมให้กับคู่พิพาทจึงจะถือว่าเป็นการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการในการระงับข้อพิพาทเช่นเดียวกับการอนุญาตตุลาการที่มีมาตรฐานชีวิตความยุติธรรมในกระบวนการอนุญาตตุลาการในระดับที่แตกต่างไปจากการระงับข้อพิพาททางศาลด้วยลักษณะเฉพาะของการระงับข้อพิพาททางการค้าโดยเอกชนอันมีปัจจัยเกี่ยวกับความคาดหมายของคู่สัญญาในความแน่นอนและเป็นที่สิ้นสุดของการระงับข้อพิพาทเข้ามาเกี่ยวข้อง การสนองตอบความต้องการของคู่สัญญาเพื่อประโยชน์ทางการค้าจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินการกระบวนการอนุญาตตุลาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการควบคุมความชอบธรรมในกระบวนการระงับข้อพิพาทอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

ด้วยเหตุดังกล่าว ความไม่เป็นธรรมที่คู่สัญญาได้รับจากการดำเนินการกระบวนการพิจารณาของอนุญาตตุลาการย่อมหมายความว่าถึงกรณีคู่สัญญาไม่ได้รับแจ้งข้อมูลหรือไม่ได้รับสิทธิในการรับฟังข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกันกับผลของคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการและส่งผลให้คู่สัญญาไม่ได้รับความเป็นธรรมในผลของการพิจารณาคดีนั้น ในทางกลับกันเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าคู่สัญญาไม่ได้รับแจ้งหรือไม่ได้รับสิทธิในการรับฟังข้อมูลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันกับผลของคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการจะไม่ถือว่าการไม่ได้รับสิทธินั้นเป็นการกระทบต่อสิทธิในการต่อสู้คดีของคู่สัญญาเนื่องจากข้อมูลเหล่านั้นไม่ส่งผลกระทบต่อความยุติธรรมที่คู่สัญญาจะได้รับจากคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ ดังนั้นสิทธิในการต่อสู้คดีของคู่สัญญาในการอนุญาตตุลาการจึงมิได้สื่อถึงสิทธิที่คู่สัญญาจะต้องได้รับโอกาสอย่างเต็มที่ในการต่อสู้คดีแต่เป็นโอกาสที่เหมาะสมในการต่อสู้คดีเนื่องจากอาจมีการดำเนินการกระบวนการอนุญาตตุลาการบางประการที่ไม่ถือว่าการกระทบต่อสิทธิในการต่อสู้คดีของคู่สัญญา

ข้อมูลที่มีผลต่อการทำคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการจะต้องเป็นข้อมูลที่ทำให้คู่สัญญามีสิทธิในการต่อสู้คดีเพื่อผลแพ้ชนะในคดีนั้น อันได้แก่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อต่อสู้ของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งที่ได้เสนอข้อต่อสู้ต่ออนุญาตตุลาการซึ่งมีความจำเป็นต่อคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งที่ต้องรับทราบเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมข้อต่อสู้ของตน หากอนุญาตตุลาการไม่ได้แจ้งข้อมูลนั้นต่อคู่

สัญญาจะเป็นการละเมิดหลักการรับฟังที่เท่าเทียมกัน¹⁵ ส่งผลให้คู่สัญญาไม่สามารถต่อสู้คดีของตนได้หรืออาจเกิดขึ้นในกรณีที่คู่สัญญาได้รับเพียงเอกสารที่เกี่ยวกับข้อพิพาทแต่ไม่ทราบข้อต่อสู้ของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยมิชอบ¹⁶ นอกจากนี้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการมีความสำคัญต่อสิทธิในการตรวจสอบความเป็นกลางของอนุญาโตตุลาการอันจะส่งผลกระทบต่อคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการที่ไม่เป็นธรรมต่อคู่สัญญารวมทั้งเป็นการตัดสิทธิคู่สัญญาในการคัดค้านอนุญาโตตุลาการที่ขาดความเป็นกลาง¹⁷

เมื่อคู่สัญญาได้รับทราบข้อมูลที่มีความจำเป็นในคดี ศาลมักจะสันนิษฐานว่าคู่สัญญาได้รับโอกาสในการเสนอข้อต่อสู้ของตนอย่างพอเพียงแล้วโดยไม่คำนึงถึงระยะเวลาที่กำหนดให้แต่งตั้งอนุญาโตตุลาการ เตรียมข้อต่อสู้และเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการเนื่องจากการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการต้องการความรวดเร็วในการระงับข้อพิพาทรวมไปถึงระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการตัดสินคดีมีความจำเป็นต้องจำกัดกว่าการพิจารณาคดีในศาล ดังนั้นระยะเวลาที่กำหนดจึงพอเพียงสำหรับคู่สัญญาในการเตรียมข้อต่อสู้และเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการ¹⁸ แต่ในบางครั้งระยะเวลาที่กำหนดในการแจ้งนั้นอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิในการเสนอข้อต่อสู้ของคู่สัญญาและเป็นเหตุให้คู่สัญญาไม่ได้รับความเป็นธรรมในการตัดสินคดีจึงเป็นภาระของคู่สัญญาที่จะต้องพิสูจน์ว่าระยะเวลาที่จำกัดนั้นกระทบต่อสิทธิคู่สัญญาในการเสนอข้อต่อสู้ของคู่สัญญาอย่างไรอันเป็นเรื่องที่ศาลต้องใช้ดุลพินิจอย่างถ้วนถี่เพื่อพิจารณาข้อกล่าวอ้างที่ยกขึ้นมาหักล้างข้อสันนิษฐานของศาลที่มีมาแต่เดิมซึ่งโดยมากแล้วศาลจะพิจารณาความเหมาะสมของระยะเวลาจากประสบการณ์ทางการค้าของคู่สัญญาตลอดจนวิธีการสื่อสารที่

¹⁵ คดี Firm P (U.S.A.) & Firm F (France)(1975). Yearbook Commercial Arbitration. Volume VII (1977), p.241.

¹⁶ คดี Portuguese Company A v. Trustee in bankruptcy of German Company X(1985), Yearbook Commercial Arbitration. Volume XII (1987), p.487.

¹⁷ คดี Danish buyer v. German seller(1976), Yearbook Commercial Arbitration. Volume IV (1979), pp.258-259.

¹⁸ คดี Italo-Belge (Belgium) v. S.p.a. I.G.O.R (Italy)(1983). Yearbook Commercial Arbitration. Volume III (1985), p.385.

ทันสมัย¹⁹ และศาลมักจะรับฟังข้อกล่าวอ้างของคู่สัญญาเมื่อข้อเท็จจริงในคดีมีความชัดเจนถึงภาวะที่ส่งผลให้คู่สัญญาไม่สามารถเสนอข้อต่อคู่ของตนต่ออนุญาโตตุลาการได้ เช่น การกำหนดระยะเวลาให้คู่สัญญาเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการเพียงหนึ่งเดือนไม่เพียงพอที่คู่สัญญาจะเสนอข้อต่อคู่ด้วยสถานการณ์ของการเกิดแผ่นดินไหวอันเป็นเหตุสุดวิสัย²⁰ เช่นเดียวกับข้อกล่าวอ้างของคู่สัญญาเรื่องความไม่เหมาะสมของรูปแบบการแจ้งการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการและแจ้งการเริ่มต้นกระบวนการอนุญาโตตุลาการเว้นแต่คู่สัญญาจะสามารถพิสูจน์ได้ว่าวิธีการแจ้งเหล่านั้นไม่พอเพียงอย่างไร เช่น จุดหมายไม่ได้ส่งเพราะความบกพร่องของระบบไปรษณีย์หรือมีเหตุบางประการที่ไม่อาจส่งโทรเลขได้²¹

ข้อมูลที่ไม่มีผลต่อการทำคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจะไม่มีผลสำคัญในระดับที่เป็นการจำกัดสิทธิในการเสนอข้อต่อคู่ของคู่สัญญา ด้วยเหตุดังกล่าวกรณีคู่สัญญาไม่รับทราบข้อมูลเหล่านั้นจึงไม่เป็นเหตุที่คู่สัญญาจะกล่าวอ้างได้ว่าตนไม่ได้รับโอกาสในการเสนอข้อต่อคู่ในคดี โดยมากแล้วจะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานที่คู่สัญญาจะนำเสนอต่ออนุญาโตตุลาการซึ่งไม่มีความจำเป็นที่พยานหลักฐานทุกชั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นข้อพิพาทในคดี ด้วยลักษณะการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการซึ่งโดยเบื้องต้นย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่พิพาท การอนุญาโตตุลาการจึงเป็นระบบการระงับข้อพิพาทที่ให้อำนาจอนุญาโตตุลาการเป็นอย่างมาก ศาลจึงมีความเชื่อมั่นว่าการใช้ดุลพินิจไตร่ตรองพยานหลักฐานของอนุญาโตตุลาการได้เป็นไปอย่างเหมาะสมแล้ว ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ศาลยอมรับอำนาจของอนุญาโตตุลาการในการเลื่อนการรับฟังพยานของคู่สัญญาที่ติดภาระกิจไม่สามารถมาเข้าร่วมในวันรับฟังพยานหลักฐานได้เนื่องจากคู่สัญญาต้องยอมรับอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในการพิจารณาคดีของอนุญาโตตุลาการและต้องสละประโยชน์ของตนเพื่อสนับสนุนการ

¹⁹ คดี Imperial Fruit Company s.a.s. (Italy) v. K.H. Werthen, Inc. (U.S.)(1986), Yearbook Commercial Arbitration. Volume XII (1987), p.496.

²⁰ คดี Bauer & Grobmann OHG (Austria) v. Fratelli Cerrone Alfredo Raffaele (Italy)(1982), Yearbook Commercial Arbitration. Volume X (1985), p.462.

²¹ คดี Tortora Amedeo (Italy) v Tolimar S.A. (Switz)(1983), Yearbook Commercial Arbitration. Volume X (1985), p.472.

อนุญาโตตุลาการ²² หรือในกรณีที่อนุญาโตตุลาการพิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินคดีมีความสลับซับซ้อนและไม่อาจตัดสินปัญหานี้ได้ด้วยพยานหลักฐานที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายนำเสนอ จึงเป็นอำนาจของอนุญาโตตุลาการที่จะแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมโดยสั่งให้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาในคดีโดยไม่รับฟังความเห็นของคู่สัญญา²³ เช่นเดียวกับกรณีที่อนุญาโตตุลาการอาจใช้ดุลพินิจไม่สั่งผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการแม้คู่สัญญาจะได้ตกลงกันไว้ในสัญญาก็ตาม²⁴ อย่างไรก็ตามพยานหลักฐานใดที่อนุญาโตตุลาการได้ใช้ดุลพินิจไต่ตรองพยานหลักฐานขึ้นนั้นว่ามีความเกี่ยวข้องกับข้อพิพาทในคดี พยานหลักฐานนั้นจะมีความสำคัญในระดับที่มีผลต่อสิทธิในการเสนอข้อต่อสู้ของคู่สัญญาและคู่สัญญาจะต้องได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพยานหลักฐานขึ้นนั้น หากอนุญาโตตุลาการรู้ว่าพยานหลักฐานใดที่มีความสำคัญต่อผลของคดีแต่มิได้นำมาพิจารณาจะเป็นการใช้ดุลพินิจไต่ตรองพยานหลักฐานในทางที่ผิดอันจะส่งผลให้คู่สัญญาไม่รับทราบข้อมูลในพยานหลักฐานนั้นเพื่อทำการต่อสู้คดี จึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยมิชอบ²⁵

เมื่อคู่สัญญาได้รับแจ้งข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาคดีของอนุญาโตตุลาการ ถือว่าคู่สัญญามีโอกาสเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการเพื่อต่อสู้คดีโดยอาศัยข้อมูลที่คู่สัญญาได้รับทราบนั้น ดังนั้นคู่สัญญาไม่อาจกล่าวอ้างว่ามีเหตุที่ทำให้คู่สัญญาไม่อาจเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการอันส่งผลให้คู่สัญญาไม่สามารถเสนอข้อต่อสู้ของตนต่ออนุญาโตตุลาการได้เนื่องจากคู่สัญญามีโอกาสในการเสนอข้อต่อสู้ตั้งแต่ได้รับทราบข้อมูลที่เพียงพอต่อการพิจารณาคดีแล้ว หากคู่สัญญามีข้อกล่าวอ้างใดที่เป็นเหตุขัดข้องในการดำเนินการ

²² คดี Parsons & Whittemore Overseas Co. v. RAKTA(1974). Yearbook Commercial Arbitration. Volume I (1976), p.205.

²³ คดี Chrome Resources S.A. (Switz) v. Leopold Lazarus Ltd. (U.K.)(1978).Yearbook Commercial Arbitration. Volume IX (1986), p.540-541.

²⁴ คดี Arenco-BMO Maschinenfabrik GmbH (Gem.) v. Societa Ceramica Italiana Pozzi-Richard S.p.a. (Italy)(1984). Yearbook Commercial Arbitration. Volume XI (1986), p.512.

²⁵ คดี Firm P (U.S.A.) v. Firm F (F.R.)(1975). Yearbook Commercial Arbitration. Volume VII (1977), p.241.

อนุญาโตตุลาการ คู่สัญญาสามารถยกเหตุดังกล่าวมาเป็นข้อต่อสู้ในขณะที่คู่สัญญาเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการได้ การกล่าวอ้างดังกล่าวทำให้เข้าใจได้ว่าคู่สัญญาจงใจที่จะไม่ปฏิบัติตามสัญญาอนุญาโตตุลาการด้วยการเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการ จึงถือว่าคู่สัญญาได้สละโอกาสในการต่อสู้คดีและเป็นคนละส่วนกับกรณีที่คู่สัญญาไม่สามารถต่อสู้คดีได้ดังจะเห็นได้จากกรณีที่คู่สัญญาสามารถยกข้อต่อสู้ต่ออนุญาโตตุลาการได้ว่าตนไม่สามารถทำสัญญาได้เนื่องจากได้รับคำคัดค้านการส่งออกจากรัฐบาลในชั้นการพิจารณาคดีได้แต่เมื่อปรากฏว่าจำเลยไม่เข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการ จึงเป็นความบกพร่องของคู่สัญญาเพียงฝ่ายเดียวและคู่สัญญาไม่อาจกล่าวอ้างว่าไม่มีสิทธิในการเสนอข้อต่อสู้ได้²⁶ หรือข้อกล่าวอ้างของคู่สัญญาที่ว่าคู่สัญญาอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลในการปรับระบบด้านการเงิน เป็นเหตุให้ไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการ จึงไม่สามารถเสนอข้อต่อสู้ของตนได้ย่อมไม่กระทบกระเทือนต่อกระบวนการอนุญาโตตุลาการและเป็นเหตุที่นำมาสู่การจำกัดสิทธิของคู่สัญญาในการต่อสู้คดี²⁷ นอกจากนี้การปฏิเสธของคู่สัญญาที่จะดำเนินการตามสัญญาอนุญาโตตุลาการด้วยการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการภายหลังจากได้รับทราบการเริ่มต้นการอนุญาโตตุลาการและการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว เป็นกรณีที่คู่สัญญาได้รับแจ้งเกี่ยวกับการอนุญาโตตุลาการแล้วแต่เป็นความสมัครใจของคู่สัญญาที่ปล่อยให้อนุญาโตตุลาการตัดสินคดีฝ่ายเดียวโดยไม่เข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการ คู่สัญญาจึงไม่อาจกล่าวอ้างว่าไม่สามารถต่อสู้คดีได้²⁸

ความสงบเรียบร้อยระหว่างประเทศในความหมายของหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายด้านความยุติธรรมและศีลธรรมที่ศาลใช้เป็นหลักในการพิจารณาเหตุเพิกถอนคำชี้ขาดที่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยมิชอบพิจารณาได้จากกรณีที่อนุญาโตตุลาการไม่ให้สิทธิคู่สัญญาได้รับแจ้งข้อมูลที่ส่งผลต่อการทำคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการอันเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อ

²⁶ คดี *European Grain & Shipping Ltd. (U.K.) v. Seth Oil Mills Ltd. (India)*(1983), *Yearbook Commercial Arbitration*, Volume IX (1984), p.414.

²⁷ คดี *X (Italy) v. y(German)*(1983), *Yearbook Commercial Arbitration*, Volume XIV (1989), p.631.

²⁸ คดี *Niroshi Nishi (Japan) v. Compagna di navigazione et commercio (Italy)*(1963), *Yearbook Commercial Arbitration*, Volume I (1976), p.194.

คู่สัญญาในการใช้สิทธิต่อสู้คดีเพื่อผลแห่งความยุติธรรมที่คู่สัญญาจะได้รับจากคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวกับข้อต่อสู้ของคู่สัญญา ข้อมูลที่เกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการ ผู้ตัดสินคดีตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่อนุญาโตตุลาการได้ใช้ดุลพินิจไตร่ตรองแล้วว่ามี ความเกี่ยวข้องกับประเด็นข้อพิพาทในคดี ในทางตรงข้ามกรณีที่คู่สัญญาไม่รับทราบข้อมูลที่ไม่มีความสำคัญต่อการทำคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการย่อมไม่กระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมที่คู่สัญญาได้รับจากคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ จึงไม่ถือว่าเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยมิชอบแต่อย่างใด อาทิเช่น ข้อมูลที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานที่อนุญาโตตุลาการไม่ได้นำมาประกอบการตัดสินคดี

3. เหตุเกี่ยวกับการใช้อำนาจเกินขอบเขตของอนุญาโตตุลาการ

ตามมาตรา 34(2)(a)(3) ได้กำหนดว่า

“คำชี้ขาดวินิจฉัยข้อพิพาทซึ่งนอกเหนือหรือไม่อยู่ในขอบเขตของข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการหรือคำชี้ขาดวินิจฉัยเกินขอบเขตแห่งข้อตกลงในการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ แต่ถ้าคำชี้ขาดที่วินิจฉัยในขอบเขตนั้นสามารถแยกออกได้จากคำวินิจฉัยที่เกินขอบเขตแล้ว เฉพาะคำชี้ขาดที่อยู่นอกขอบเขตอาจถูกเพิกถอน”²⁹

อนุญาโตตุลาการเป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งจากคู่สัญญาให้ดำเนินการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากสัญญาซึ่งการระงับข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการจะบรรลุผลสำเร็จสมดังเจตนาของคู่

²⁹ พ.ร.บ. อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 40(1)(ง) บัญญัติไว้ว่า

(1) คู่พิพาทฝ่ายที่ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดสามารถพิสูจน์ได้ว่า

(ง) คำชี้ขาดวินิจฉัยข้อพิพาทซึ่งไม่อยู่ในขอบเขตของสัญญา

อนุญาโตตุลาการหรือคำชี้ขาดวินิจฉัยเกินขอบเขตแห่งข้อตกลงในการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ แต่ถ้าคำชี้ขาดที่วินิจฉัยเกินขอบเขตนั้นสามารถแยกออกได้จากคำชี้ขาดส่วนที่วินิจฉัยในขอบเขตแล้ว ศาลอาจเพิกถอนเฉพาะส่วนที่วินิจฉัยเกินขอบเขตแห่งสัญญาอนุญาโตตุลาการหรือข้อตกลงนั้นก็ได้

สัญญาหรือไม่นั้นย่อมขึ้นอยู่กับข้อตกลงเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทตามที่กำหนดในสัญญา อนุญาโตตุลาการเนื่องจากอำนาจของอนุญาโตตุลาการเกิดขึ้นจากความเชื่อมั่นและความคาดหวัง ร่วมกันของคู่สัญญาในผลการระงับข้อพิพาทที่เป็นที่พอใจและตอบสนองของความต้องการทางการค้า แก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย การใช้อำนาจของอนุญาโตตุลาการเป็นประการใดจึงต้องมีพื้นฐานมาจากการเคารพเจตนาของคู่สัญญาเป็นสำคัญ ดังนั้นการควบคุมการใช้อำนาจของอนุญาโตตุลาการ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อความคาดหมายของคู่สัญญาที่มีต่อการอนุญาโตตุลาการทางการค้า

การควบคุมการใช้อำนาจของอนุญาโตตุลาการจะเกิดขึ้นมิได้หากสัญญา อนุญาโตตุลาการไม่มีผลสมบูรณ์ไม่ว่าด้วยเหตุใด กรณีการตรวจสอบคำชี้ขาดที่อาจเกิดจากการ ใช้อำนาจของอนุญาโตตุลาการที่ผิดพลาดจึงต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่มีความชัดเจนว่าไม่มีเหตุ ประการใดที่จะส่งผลให้สัญญาอนุญาโตตุลาการไม่มีผลบังคับ หากมีข้อเท็จจริงใดที่ชี้ให้เห็นถึง ความเป็นไปได้ของความไม่สมบูรณ์ของสัญญาอนุญาโตตุลาการย่อมเป็นเรื่องที่คู่สัญญาต้อง กล่าวอ้างเพื่อขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดโดยอาศัยเหตุเกี่ยวกับความไม่สมบูรณ์ของสัญญา อนุญาโตตุลาการอันเป็นเรื่องที่อนุญาโตตุลาการไม่มีอำนาจมาแต่เริ่มแรกมิใช่การใช้อำนาจตาม สัญญาอนุญาโตตุลาการโดยมิชอบ พิจารณาได้จากกรณีที่คำชี้ขาดถูกเพิกถอนด้วยเหตุที่สัญญา อนุญาโตตุลาการไม่สมบูรณ์เนื่องจากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งในการอนุญาโตตุลาการมิใช่คู่สัญญาใน สัญญาอนุญาโตตุลาการ อนุญาโตตุลาการจึงไม่มีอำนาจในการตัดสินคดี³⁰ เช่นเดียวกับข้อกล่าว อ้างที่ว่าอนุญาโตตุลาการปราศจากอำนาจอันเนื่องมาจากสัญญาอนุญาโตตุลาการเป็นโมฆะ³¹

สัญญาอนุญาโตตุลาการมักทำขึ้นในช่วงเวลาที่ยังไม่เกิดข้อพิพาทจากสัญญาและ ย่อมเป็นธรรมดาที่คู่สัญญาต่างมีความต้องการให้การทำสัญญาทางธุรกิจการค้าเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว และต่างอยู่ในภาวะที่ไม่ต้องการกล่าวถึงข้อบาดหมางที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยเหตุดังกล่าว ข้อตกลงเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทในสัญญาอนุญาโตตุลาการอาจมีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน ซึ่งโดยมากแล้วคู่สัญญามักจะกำหนดข้อพิพาทที่เป็นประเด็นหลักในสัญญาทั้งที่ในความเป็นจริง

³⁰ คดี The Arab Republic of Egypt v. SPP Ltd.(1984), Alan Redfern and Martin Hunter,p.154.

³¹ คดี Dalmia Dairy Industries Ltd. V. Pakistan(1978), Alan Redfern and Martin Hunter,p.428.

แล้วอาจมีประเด็นข้อพิพาทที่อยู่นอกเหนือความตกลงระหว่างคู่สัญญาอีกได้ แต่ด้วยแนวทางของศาลที่สนับสนุนเจตนาของคู่สัญญาในสัญญาอนุญาตตุลาการ ศาลจึงตีความอำนาจของอนุญาตตุลาการอย่างกว้างขวางและสันนิษฐานว่าอนุญาตตุลาการกระทำการในขอบเขตอำนาจที่ได้รับมอบหมายเว้นแต่กรณีที่มีความชัดเจนว่าการใช้อำนาจของอนุญาตตุลาการจะกระทบต่อคำตัดสินของอนุญาตตุลาการที่ไม่เป็นธรรมต่อคู่พิพาท

จากแนวทางการตีความของศาลเกี่ยวกับการใช้อำนาจของอนุญาตตุลาการอย่างกว้างขวาง จึงปรากฏจากข้อเท็จจริงในคดีเป็นส่วนมากถึงการยอมรับว่าอนุญาตตุลาการมีอำนาจในการตัดสินข้อพิพาททุกเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อพิพาทที่คู่สัญญาตกลงไว้ในสัญญาอนุญาตตุลาการ หากคู่สัญญามีได้กำหนดห้ามมิให้อนุญาตตุลาการใช้อำนาจและตัดสินข้อพิพาทนั้นอย่างชัดเจน พิจารณาได้จากกรณีที่สัญญาอนุญาตตุลาการระบุว่า “กรณีที่มิใช่ข้อเรียกร้องให้เริ่มต้นกระบวนการอนุญาตตุลาการหลังจาก 6 เดือนนับตั้งแต่วันที่มีการส่งมอบสินค้า ณ สถานที่ส่งมอบปลายทางโมฆะ” เป็นกรณีที่สัญญาอนุญาตตุลาการมีความคลุมเครือเพราะไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าอนุญาตตุลาการไม่มีอำนาจหลังจากสิ้นสุดระยะเวลา 6 เดือน ดังนั้นอนุญาตตุลาการจึงไม่ได้ใช้อำนาจเกินขอบเขตที่กำหนดในสัญญา³² เช่นเดียวกับกรณีที่สัญญาอนุญาตตุลาการไม่ได้กำหนดห้ามมิให้อนุญาตตุลาการตัดสินค่าเสียหายที่ตามมาจากข้อพิพาทในสัญญาอย่างชัดเจน อนุญาตตุลาการจึงสามารถทำคำชี้ขาดครอบคลุมไปถึงค่าเสียหายที่ตามมาได้อย่างปราศจากข้อสงสัย³³ หรือกรณีที่อนุญาตตุลาการมีอำนาจทำคำตัดสินค่าชดเชยเพิ่มเติมในสัญญาอนุญาตตุลาการที่ไม่ได้มีข้อห้ามมิให้อนุญาตตุลาการทำคำตัดสินในเรื่องดังกล่าว³⁴

³² คดี German charterer v. Romanian shipowner(1976), Yearbook Commercial Arbitration, Volume II (1973), pp.241-243.

³³ คดี Fertilizer Corporation of India Zindia) v. IDI Management, Inc. (U.S.)(1981), Stephen M. Schwebel and Susan G. Lahne, p.211.

³⁴ คดี Management & Technical Consultants SA (Liberia) v. Parsons-Jurden International Corp. (U.S.)(1983), Yearbook Commercial Arbitration, Volume XII (1987), pp.611-616.

จากคดีดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นได้ว่าในทางปฏิบัติการใช้อำนาจเกินขอบเขตของ อนุญาตตุลาการมีความหมายเฉพาะในกรณีที่สัญญาอนุญาตตุลาการได้กำหนดข้อจำกัดหรือ ข้อยกเว้นการใช้อำนาจของอนุญาตตุลาการในการตัดสินข้อพิพาทบางอย่างและ อนุญาตตุลาการทำคำตัดสินข้อพิพาทที่เป็นข้อห้ามเหล่านั้น หากคู่สัญญาไม่ได้กำหนดข้อห้าม หรือข้อจำกัดประการใดไว้ในสัญญาอนุญาตตุลาการ ศาลจะถือว่าเป็นกรณีที่ข้อตกลงในสัญญา อนุญาตตุลาการมีความคลุมเครือและจะตีความอำนาจของอนุญาตตุลาการครอบคลุมถึงอำนาจ ในการตัดสินเรื่องที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากอำนาจการตัดสินหลักของอนุญาตตุลาการตามที่กำหนดใน สัญญาอันเป็นการสอดคล้องกับนโยบายของศาลที่ตีความขยายอำนาจของอนุญาตตุลาการเพื่อมิให้ เป็นอุปสรรคต่อผลบังคับของคำชี้ขาดและการตีความยอมรับอำนาจของอนุญาตตุลาการใน ลักษณะดังกล่าวไม่ถึงขนาดที่จะกระทบต่อความยุติธรรมที่คู่สัญญาจะได้รับจากการตัดสินคดีของ อนุญาตตุลาการเนื่องจากเป็นเรื่องที่เป็นผลตามมาจากข้อพิพาทในสัญญาที่คู่สัญญาจักต้อง เผชิญอยู่แล้ว เช่นเดียวกับเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับอำนาจของอนุญาตตุลาการตามสัญญาดัง เช่นกรณีที่อนุญาตตุลาการทำคำชี้ขาดให้ปรับลดราคาสินค้าที่ส่งมอบตามสัญญาอันเป็นการปรับ ราคาที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินการชำระราคาสินค้าตามสัญญา³⁵ ในทางกลับกัน กรณีที่ สัญญาอนุญาตตุลาการมีความคลุมเครือโดยมิได้กำหนดข้อห้ามการใช้อำนาจอนุญาตตุลาการ อย่างชัดเจนและอนุญาตตุลาการตัดสินในเรื่องที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท จะเป็นกรณีที่ อนุญาตตุลาการเพิกเฉยหรือเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติที่คลุมเครือนั้นอันเป็นการใช้อำนาจนอก ขอบเขตในสัญญาอนุญาตตุลาการ³⁶

กรณีที่อนุญาตตุลาการทำคำชี้ขาดเกินขอบเขตข้อตกลงในสัญญาอนุญาตตุลาการ ส่วนที่วินิจฉัยเกินขอบเขตอาจไม่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินประเด็นข้อพิพาทสำคัญในคดีซึ่งโดย มากแล้วมักเป็นเรื่องที่คู่สัญญาต้องการเจรจาต่อรองกันเอง เช่น ค่าชดเชยเพิ่มเติม³⁷ จึงสามารถแยก

³⁵ คดี AB Gotariken (Swedish) v. General National Transport Company (GNTC) (Libya)(1978), *Yearbook Commercial Arbitration*, Volume VI (1981), pp.238.

³⁶ คดี Inter-City Gas Corp. v. Boise Cascade Corp. (1958), William W. Park, p.676.

³⁷ คดี Fertilizer Corporation of India Zindia) v. IDI Management, Inc. (U.S.)(1981), Schwebel and Lahne, p.211.

จากส่วนที่อนุญาตตุลาการตัดสินในขอบเขตอำนาจได้ ประกอบกับอนุญาตตุลาการได้ทำ คำชี้ขาดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทสมดังเจตนาของคู่สัญญาตามสัญญาอนุญาตตุลาการแล้ว การเพิกถอนคำชี้ขาดเพียงส่วนที่อนุญาตตุลาการวินิจฉัยเกินขอบเขตจะก่อให้เกิดความวุ่นวายใน การการค้าและสอดคล้องกับความคาดหวังร่วมกันของคู่สัญญา

ความสงบเรียบร้อยระหว่างประเทศในความหมายของหลักพื้นฐานของระบบ กฎหมายด้านความยุติธรรมและศีลธรรมที่ศาลใช้เป็นหลักในการพิจารณาเหตุเพิกถอนคำชี้ขาดที่ เกี่ยวกับการใช้อำนาจเกินขอบเขตของอนุญาตตุลาการ พิจารณาได้จากกรณีที่สัญญา อนุญาตตุลาการได้กำหนดข้อห้ามการใช้อำนาจของอนุญาตตุลาการในเรื่องใดไว้และ อนุญาตตุลาการใช้อำนาจในเรื่องดังกล่าว จะเป็นกรณีที่อนุญาตตุลาการใช้อำนาจเกินขอบเขต ที่กำหนดในสัญญาอนุญาตตุลาการอันเป็นการไม่เคารพเจตนาของคู่สัญญาและส่งผลกระทบต่อ ความคาดหวังของคู่สัญญาที่มีต่อผลการระงับข้อพิพาทที่เป็นธรรม เช่นเดียวกับการใช้อำนาจนอก ขอบเขตในสัญญาอนุญาตตุลาการจะเกิดขึ้นในกรณีที่สัญญาอนุญาตตุลาการมีความคลุมเครือ โดยไม่กำหนดข้อห้ามการใช้อำนาจและอนุญาตตุลาการตัดสินเรื่องที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับข้อ พิพาทอันส่งผลให้คู่สัญญาไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการตัดสินในประเด็นข้อพิพาทที่กำหนดใน สัญญาอนุญาตตุลาการ

4. เหตุเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะอนุญาตตุลาการหรือกระบวนการพิจารณาของคณะ อนุญาตตุลาการไม่ชอบหรือไม่เป็นไปตามที่ตกลงกัน

ตามมาตรา 34(2)(a)(4) กำหนดว่า

"องค์ประกอบของคณะอนุญาตตุลาการหรือกระบวนการพิจารณาของคณะ อนุญาตตุลาการมิได้เป็นไปตามที่คู่พิพาทได้ตกลงกันไว้ถ้าข้อตกลงนั้นไม่ขัดกับบทบัญญัติแห่ง กฎหมายนี้หรือในกรณีที่คู่พิพาทไม่ได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น องค์ประกอบดังกล่าวไม่ชอบด้วย กฎหมายนี้"³⁸

³⁸ พ.ร.บ. อนุญาตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 40(1)(จ) บัญญัติไว้ว่า

(1) คู่พิพาทฝ่ายที่ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดสามารถพิสูจน์ได้ว่า

ความอิสระเสรีในการอนุญาตตุลาการเป็นหลักสำคัญที่มีอิทธิพลต่อคู่สัญญา ในการเลือกให้วิธีการอนุญาตตุลาการเป็นหนึ่งในวิธีการระงับข้อพิพาททางการค้าที่เกิดขึ้นระหว่าง คู่สัญญาด้วยคู่สัญญายอมเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับการกำหนดหรือเลือกหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับวิธีการแต่งตั้งอนุญาตตุลาการตลอดจนกระบวนการพิจารณาที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของ ข้อพิพาททางการค้านั้น ๆ ในขณะเดียวกัน หลักเสรีภาพที่คู่สัญญาคาดหวังต้องไม่เป็นหนทาง แห่งการเอาัดเอาเปรียบในผลของการระงับข้อพิพาทซึ่งกันและกันซึ่งอาจเกิดขึ้นในกรณีที่คู่สัญญา ฝ่ายหนึ่งที่มีอำนาจต่อรองมากกว่าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้ใช้หลักเสรีภาพในทางที่ผิดโดยกำหนด กระบวนการอนุญาตตุลาการที่ทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายเสียเปรียบซึ่งหากมีการดำเนินกระบวนการ ตามที่คู่สัญญาตกลงไว้ต่อไปโดยปราศจากการควบคุม ในที่สุดการดำเนินกระบวนการนั้นจะส่งผล กระทบต่อคำชี้ขาดที่ไม่เป็นธรรมต่อคู่พิพาท ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่ต้องควบคุมหลัก เสรีภาพของคู่สัญญาให้เป็นหลักที่ก่อให้เกิดประโยชน์ตามเจตนาของคู่สัญญาด้วยความเป็นธรรม อย่างแท้จริง

การควบคุมการใช้หลักเสรีภาพของคู่สัญญาในลักษณะที่เป็นการสนับสนุนความคาด หวังในผลการระงับข้อพิพาทของคู่สัญญาไปในขณะเดียวกันจึงเป็นหลักสำคัญที่ศาลของประเทศที่ ทำการอนุญาตตุลาการยึดเป็นแนวทางในการพิจารณาโดยคำชี้ขาดที่จะถูกเพิกถอนเนื่องจากการ ดำเนินกระบวนการอนุญาตตุลาการที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาได้นั้นจะต้องเป็น กรณีที่มีข้อเท็จจริงปรากฏต่อศาลอย่างชัดเจนว่าการดำเนินกระบวนการที่จะเมิดข้อตกลงระหว่างคู่ สัญญานั้นมีผลต่อการตัดสินใจของอนุญาตตุลาการอันกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมที่คู่ สัญญาได้รับจากคำชี้ขาดนั้นซึ่งการพิจารณาของศาลจะต้องประกอบไปด้วยพยานหลักฐานที่คู่ สัญญาฝ่ายที่กล่าวอ้างนำสืบพิสูจน์ต่อศาลเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่มีความคลุมเครือ ถึงความเกี่ยวพันระหว่างกระบวนการอนุญาตตุลาการและผลของคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ พิจารณาได้จากกรณีการแต่งตั้งอนุญาตตุลาการผู้ตัดสินคดีซึ่งคู่สัญญาได้ตกลงให้มีคณะ อนุญาตตุลาการจำนวนสามคนโดย คู่สัญญาแต่ละฝ่ายแต่งตั้งอนุญาตตุลาการและ อนุญาตตุลาการที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายแต่งตั้งร่วมกันจะแต่งตั้งอนุญาตตุลาการฝ่ายที่สาม แต่ใน

(จ) องค์ประกอบของคณะอนุญาตตุลาการหรือกระบวนการพิจารณาของ คณะอนุญาตตุลาการมิได้เป็นไปตามที่คู่พิพาทได้ตกลงกันไว้ หรือในกรณีที่คู่ พินาทไม่ได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น องค์ประกอบดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้

การพิจารณาคดีปรากฏว่าอนุญาโตตุลาการที่ได้รับแต่งตั้งจากคู่สัญญาฝ่ายเดียวเป็นผู้ทำคำชี้ขาดเนื่องจากคู่สัญญาอีกฝ่ายไม่แต่งตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายตน³⁹ ซึ่งการดำเนินกระบวนการโดยอนุญาโตตุลาการที่ไม่เป็นไปตามจำนวนของคณะอนุญาโตตุลาการที่คู่สัญญากำหนดมีอาจบ่งชี้ได้ว่าการดำเนินกระบวนการนั้นจะส่งผลต่อคำชี้ขาดที่ทำให้คู่สัญญาไม่ได้รับความเป็นธรรมเว้นแต่คู่สัญญาที่กล่าวอ้างจะสามารถนำสืบพยานหลักฐานได้ว่าอนุญาโตตุลาการที่ตัดสินคดีมีพฤติกรรมใดที่ส่งผลกระทบต่อการทำคำชี้ขาด อาทิเช่น อนุญาโตตุลาการผู้นั้นมีผลประโยชน์ด้านการเงินกับคู่สัญญาฝ่ายที่แต่งตั้งตน นอกจากนี้ในกรณีที่คู่สัญญากำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของอนุญาโตตุลาการในสัญญาอนุญาโตตุลาการ คุณสมบัติของอนุญาโตตุลาการจะต้องเกี่ยวข้องกับประเด็นข้อพิพาทในสัญญานั้น ดังจะเห็นได้จากข้อพิพาทที่เกิดจากสัญญามีประเด็นปัญหาหลักเกี่ยวกับการบัญชีที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชีเป็นผู้ตัดสิน คู่สัญญาจึงกำหนดให้อนุญาโตตุลาการที่คู่พิพาทแต่งตั้งต้องเป็นนักบัญชีแต่ปรากฏว่าคู่พิพาทฝ่ายหนึ่งแต่งตั้งนักกฎหมายให้ทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการแทน ส่งผลให้อนุญาโตตุลาการไม่สามารถทำคำชี้ขาดที่สอดคล้องกับประเด็นข้อพิพาทในคดี จึงเป็นคำชี้ขาดโดยมิชอบ ในทางกลับกันหากข้อพิพาทในสัญญาามีประเด็นที่ต้องใช้ความรู้ด้านกฎหมายมากกว่าทางด้านบัญชี การแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการที่เป็นนักกฎหมายจะไม่ส่งผลให้คำชี้ขาดไม่เป็นธรรมต่อคู่สัญญา

การละเมิดการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการตามสัญญาอนุญาโตตุลาการที่กำหนดให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาแต่เพียงพยานหลักฐานที่ระบุในสัญญาอนุญาโตตุลาการเท่านั้น มีความเป็นไปได้มากที่การดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างคู่สัญญานั้นจะไม่กระทบต่อการทำคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเนื่องจากพยานหลักฐานใดจะมีความสำคัญในระดับที่นำมาประกอบการพิจารณาคดี เป็นเรื่องของการใช้ดุลพินิจไตร่ตรองของอนุญาโตตุลาการในแต่ละคดีดังจะเห็นได้จากกรณีที่สัญญาอนุญาโตตุลาการกำหนดให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาเพียงพยานเอกสารแต่ปรากฏว่าอนุญาโตตุลาการเรียกพยานบุคคลมาเบิกความด้วย อาจจะช่วยสาเหตุที่อนุญาโตตุลาการพิจารณาจากข้อเท็จจริงในคดีแล้วเห็นว่าประเด็นข้อพิพาทไม่อาจตัดสินได้แต่เพียงพยานเอกสารและการเรียกพยานบุคคลมาเบิกความเพิ่มเติมจะก่อให้เกิดความกระจ่างในการตัดสินข้อพิพาท ด้วยเหตุนี้จึงเกิดผลตามมาในด้านภาระการ

³⁹ คดี Efxinos Shipping Co.Ltd. (Greece) v. Rawi Shipping Lines Ltd.(Lebanon)(1980), *Yearbook Commercial Arbitration*, Volume VIII (1983), p.382.

พิสูจน์ของคู่สัญญาที่เพิ่มมากขึ้นในอันที่จะต้องพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานการใช้ดุลพินิจโดยชอบของอนุญาโตตุลาการต่อศาลจนปราศจากข้อสงสัยได้ว่า พยานหลักฐานตามที่คู่สัญญาตกลงให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาตามสัญญาอนุญาโตตุลาการเป็นพยานหลักฐานเพียงชนิดเดียวที่มีความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อการพิจารณาคดีของอนุญาโตตุลาการ การรับฟังพยานหลักฐานชนิดอื่นมาประกอบจะทำให้เกิดความสับสนและอาจทำให้อนุญาโตตุลาการตัดสินคดีผิดพลาดได้ เช่นเดียวกับกรณีที่อนุญาโตตุลาการพิจารณาแต่เพียงพยานเอกสารโดยไม่เรียกพยานผู้เชี่ยวชาญมาเบิกความตามที่คู่สัญญากำหนดไว้ในสัญญาอนุญาโตตุลาการซึ่งคำชี้ขาดที่เกิดจากการดำเนินกระบวนการเช่นนี้จะถูกเพิกถอนก็ต่อเมื่อคู่สัญญาที่คัดค้านคำชี้ขาดแสดงให้เห็นได้ว่าการตัดสินข้อพิพาทในคดีมีความจำเป็นต้องรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความชำนาญในลักษณะของข้อพิพาทนั้น ๆ

ในบางครั้งคู่สัญญาที่กล่าวอ้างความไม่ชอบของคำชี้ขาดอาจไม่ต้องพิสูจน์ความเกี่ยวพันระหว่างการละเมิดข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาและผลการตัดสินคดีของอนุญาโตตุลาการหากวิธีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างคู่สัญญานั้นเป็นวิธีการที่กระทำได้โดยชอบตามกฎหมายของประเทศที่ทำการอนุญาโตตุลาการ พิจารณาได้จากกรณีที่อนุญาโตตุลาการจากคู่สัญญาเพียงฝ่ายเดียวทำการพิจารณาคดีซึ่งขัดกับสัญญาอนุญาโตตุลาการที่กำหนดให้มีคณะอนุญาโตตุลาการผู้ทำคำชี้ขาดจำนวนสองคนซึ่งเป็นวิธีการที่เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายของประเทศที่ทำการอนุญาโตตุลาการ คำชี้ขาดจึงมีผลสมบูรณ์⁴⁰ ทั้งนี้ตามปกติจำนวนของอนุญาโตตุลาการผู้ตัดสินคดีจะไม่เป็นเหตุที่ทำให้คำชี้ขาดสิ้นผลไปเว้นแต่คู่สัญญาจะพิสูจน์ว่ามีเหตุที่ทำให้คำชี้ขาดไม่สมบูรณ์ เช่น ความไม่เป็นกลางของอนุญาโตตุลาการตามที่กล่าวข้างต้น อย่างไรก็ตาม อาจมีกรณีที่กฎหมายของประเทศที่ทำการอนุญาโตตุลาการจะไม่ช่วยเสริมให้กระบวนการอนุญาโตตุลาการที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาที่มีความสมบูรณ์หากกระบวนการนั้นไม่เป็นธรรมต่อคู่สัญญา ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ข้อตกลงระหว่างคู่สัญญากำหนดให้มีการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการเพียง

⁴⁰ คดี AL Haddad Bros.-Enterprises v. M/S Agapi (1987), Ramona Martinez, recognition and enforcement of international arbitral awards under the United Nations Convention of 1958 : The Refusal Provisions. International lawyer. p. 504.

กระบวนการเดียว แต่ปรากฏว่ามีการดำเนินการอนุญาตไต่สวนการเป็นสองกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการแรกดำเนินการโดยอนุญาตไต่สวนการผู้เชี่ยวชาญและกระบวนการที่สองดำเนินการโดยอนุญาตไต่สวนการสามคนซึ่งเป็นวิธีที่มีการปฏิบัติตามปกติในประเทศที่ทำการอนุญาตไต่สวนการ แต่คู่สัญญาฝ่ายที่คัดค้านคำชี้ขาดไม่รู้สึกรู้สึกับกับการดำเนินการกระบวนการอนุญาตไต่สวนการเช่นนี้ ประกอบกับเป็นวิธีการดำเนินการกระบวนการที่ไม่เป็นที่ปฏิบัติกันในประเทศต่าง ๆ หากมีการดำเนินการกระบวนการนี้ต่อไปจะทำให้คู่สัญญาไม่ได้รับความเป็นธรรม⁴¹ ส่วนการดำเนินการกระบวนการอนุญาตไต่สวนการที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาในกรณีนี้จะส่งผลให้คำชี้ขาดไม่สมบูรณ์หรือไม่นั้นย่อมขึ้นอยู่กับคู่สัญญาที่กล่าวอ้างว่าจะสามารถพิสูจน์ต่อศาลถึงความสำคัญของการดำเนินการกระบวนการอนุญาตไต่สวนการเพียงกระบวนการเดียวที่มีต่อความเป็นธรรมของคู่สัญญา

การที่ศาลจะพิจารณารายละเอียดข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาในสัญญาอนุญาตไต่สวนการเพื่อเพิกถอนคำชี้ขาดที่เกิดจากการไม่ดำเนินการตามสัญญาอนุญาตไต่สวนการได้นั้นต้องปรากฏว่าสัญญาอนุญาตไต่สวนการเป็นสัญญาที่ชอบด้วยกฎหมายและมีผลผูกพันคู่สัญญาเสียก่อน มิฉะนั้นศาลจะไม่อาจเพิกถอนคำชี้ขาดด้วยเหตุที่องค์ประกอบของคณะอนุญาตไต่สวนการหรือกระบวนการพิจารณาของอนุญาตไต่สวนการไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาซึ่งความไม่ชอบด้วยกฎหมายของสัญญาอนุญาตไต่สวนการอาจพิจารณาในแง่ของการกำหนดการแต่งตั้งอนุญาตไต่สวนการหรือการกำหนดกระบวนการอนุญาตไต่สวนการที่กระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมอย่างร้ายแรงและศาลจะไม่รับฟังข้อกล่าวอ้างของคู่สัญญาที่ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดเนื่องจากมีการแต่งตั้งอนุญาตไต่สวนการหรือมีการดำเนินการกระบวนการอนุญาตไต่สวนการที่ไม่ชอบตามสัญญา นี้เพราะสัญญาที่เป็นที่มาของข้อกล่าวอ้างของคู่สัญญาเป็นสัญญาที่ไม่ชอบธรรมซึ่งอาจเกิดขึ้นในกรณีที่คู่สัญญาระบุในสัญญาอนุญาตไต่สวนการให้แต่งตั้งผู้ที่มีผลประโยชน์ด้านการเงินหรืออาชีพกับคู่สัญญาเป็นอนุญาตไต่สวนการหรือสัญญาอนุญาตไต่สวนการที่มีข้อกำหนดห้ามมิให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเสนอข้อต่อสู้ของตนในคดี

⁴¹ คดี Firm in Haamburg (buyer) v. Corporation (A.G.) in Basel (seller)(1968), *Yearbook Commercial Arbitration*, Volume I (1976), p.200.

ความสงบเรียบร้อยระหว่างประเทศในความหมายของหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายด้านความยุติธรรมและศีลธรรมที่ศาลใช้เป็นหลักในการพิจารณาเหตุเพิกถอนคำชี้ขาดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของคณะอนุญาโตตุลาการหรือกระบวนการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการไม่ชอบหรือไม่เป็นไปตามที่ตกลงกันพิจารณาได้จากกรณีที่ยังองค์ประกอบของคณะอนุญาโตตุลาการหรือกระบวนการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการที่มีได้เป็นไปตามที่คู่พิพาทได้ตกลงกันไว้มีความเกี่ยวพันหรือส่งผลต่อความยุติธรรมที่คู่สัญญาจะได้รับจากคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเท่านั้น อาทิเช่น จำนวนอนุญาโตตุลาการผู้ตัดสินคดีที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงในสัญญาอนุญาโตตุลาการไม่ใช่สิ่งชี้วัดว่าอนุญาโตตุลาการจะทำคำชี้ขาดที่ไม่เป็นธรรมต่อคู่พิพาทเว้นแต่คู่สัญญาจะสามารถพิสูจน์ได้ว่าอนุญาโตตุลาการมีความเกี่ยวพันด้านอาชีพหรือการเงินกับคู่สัญญาหรือมีผลประโยชน์ในคดีอันก่อให้เกิดสภาพของความไม่เป็นกลางซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการหรือกรณีการรับฟังพยานหลักฐานของอนุญาโตตุลาการที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาจะกระทบต่อความยุติธรรมในคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการก็ต่อเมื่อพยานหลักฐานที่กำหนดในสัญญาอนุญาโตตุลาการมีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการพิจารณาประเด็นข้อพิพาทในคดี ไม่รวมไปถึงกรณีที่อนุญาโตตุลาการได้ใช้ดุลพินิจไตร่ตรองแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานที่กำหนดในสัญญาไม่มีความสำคัญที่จะนำมาประกอบการพิจารณาคดีและไม่นำพยานหลักฐานชิ้นนั้นมาพิจารณาอันเป็นการดำเนินการโดยชอบ

5. เหตุเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย

ตามมาตรา 34(2)(b)(2) กำหนดว่า

“คำชี้ขาดขัดแย้งกับความสงบเรียบร้อยของรัฐนี้”⁴²

⁴² พ.ร.บ. อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 40(2)(ข) บัญญัติไว้ว่า

(2) มีกรณีปรากฏต่อศาลว่า

(ข) การยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

การกำหนดเหตุเพิกถอนคำชี้ขาดอันเกี่ยวกับหลักความสงบเรียบร้อยเป็นมาตรฐานการสำคัญของรัฐในการควบคุมการดำเนินกระบวนการอนุญาตโตตุลาการอันเนื่องจากรัฐอนุญาตให้อนุญาตโตตุลาการใช้อำนาจในกระบวนการระงับข้อพิพาทซึ่งตามปกติเป็นอำนาจของศาลซึ่งเป็นองค์กรของรัฐ รัฐจึงต้องควบคุมมิให้การดำเนินการอนุญาตโตตุลาการนั้นกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของรัฐ จึงเห็นได้ว่าหลักความสงบเรียบร้อยเป็นเรื่องภายในรัฐที่แต่ละรัฐมีหน้าที่ที่ต้องปกป้องรักษาเพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศีลธรรมของรัฐนั้น ดังนั้นหลักความสงบเรียบร้อยจึงมีความหลากหลายตามโครงสร้างสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนาของแต่ละรัฐซึ่งมีความแตกต่างกัน

การนำหลักความสงบเรียบร้อยมาใช้ในกระบวนการอนุญาตโตตุลาการอาจเป็นความขัดแย้งในด้านของจุดมุ่งหมายของการนำหลักนี้มาใช้และเป้าหมายของการอนุญาตโตตุลาการด้วยลักษณะของการระงับข้อพิพาทด้วยการอนุญาตโตตุลาการที่มีความอิสระเสรีตามเจตนาของคู่สัญญาในอันที่จะกำหนดกระบวนการ ขั้นตอนการระงับข้อพิพาท สถานที่ดำเนินการอนุญาตโตตุลาการ ภาษาที่ใช้ ตลอดจนอนุญาตโตตุลาการผู้ตัดสินคดีอันกล่าวได้ว่าการอนุญาตโตตุลาการเป็นระบบการระงับข้อพิพาทโดยเอกชนซึ่งสอดคล้องกับสภาพการดำเนินธุรกิจการค้าที่ต้องการความรวดเร็ว ความคาดหมายได้และความแน่นอนในการระงับข้อพิพาทที่เกิดจากความสัมพันธ์ทางการค้านั้นซึ่งความต้องการเหล่านี้ไม่อาจสนองตอบด้วยการระงับข้อพิพาททางศาลในขณะที่หลักความสงบเรียบร้อยเป็นกลไกของรัฐในการควบคุมกระบวนการอนุญาตโตตุลาการซึ่งเป็นระบบการระงับข้อพิพาทที่อาจกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของรัฐให้อยู่ในกรอบของความเป็นธรรมและด้วยกลไกดังกล่าวอาจส่งผลให้เป้าหมายด้านความคาดหมายได้และความแน่นอนของคู่สัญญาไม่อาจบรรลุผลได้ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นกรณีการใช้อำนาจรัฐจำกัดเสรีภาพของคู่สัญญา

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงมีการคิดค้นวิธีการที่ยังคงความจำเป็นที่หลักความสงบเรียบร้อยต้องมีบทบาทในการควบคุมกระบวนการอนุญาตโตตุลาการให้อยู่ในสภาพที่ยอมรับได้ด้วยการสร้างสมดุลระหว่างความต้องการการคาดหมายได้ในการระงับข้อพิพาททางการค้าและผลประโยชน์ของรัฐที่ต้องการการปกป้องรักษาโดยไม่มีข้อยกเว้น ทั้งนี้การสร้างสมดุลดังกล่าวมีระดับความเคร่งครัดที่ต่างกันตามลักษณะของข้อพิพาททางการค้าอันสะท้อนถึงความจำเป็นในการรักษาผลประโยชน์ของคู่สัญญาทางการค้า กล่าวคือ กรณีข้อพิพาททางการค้าภายในประเทศเป็นกรณีที่คู่

พิพาทต่างเป็นคนสัญชาติไทยด้วยกันและเรื่องที่พิพาทเกี่ยวพันแต่เฉพาะประเทศไทย ผลประโยชน์ทางการค้าของคู่สัญญาจึงเป็นเรื่องภายในรัฐ รัฐที่ทำการอนุญาตไต่สวนการจึงไม่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของรัฐอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง การปกป้องประโยชน์ของรัฐจึงทำได้เต็มที่ในบริบทของความสงบเรียบร้อยภายในประเทศอันส่งผลให้การควบคุมกระบวนการอนุญาตไต่สวนการของรัฐมีแนวโน้มไปในทางที่เป็นการปกป้องรักษาผลประโยชน์ของรัฐในขณะที่กรณีข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศเป็นกรณีที่คู่พิพาทมีสัญชาติที่แตกต่างกันและเรื่องที่พิพาทอาจจะเกี่ยวพันกับหลายประเทศ การเลือกวิธีการระงับข้อพิพาทด้วยการอนุญาตไต่สวนการเนื่องจากเหตุผลด้านความเป็นอิสระของการดำเนินการอนุญาตไต่สวนการเพราะคู่สัญญาจักได้เลือกสถานที่ทำการอนุญาตไต่สวนการและไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจศาลของรัฐที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่รู้สึกรู้หาย การคาดหวังของคู่สัญญาที่ต้องการให้ข้อพิพาทระงับได้โดยเร็วและเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้น การดำเนินการอนุญาตไต่สวนการจึงเป็นกรณีที่มีผลประโยชน์ของต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง การใช้ผลประโยชน์ภายในรัฐมาควบคุมกระบวนการอนุญาตไต่สวนการที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดภาวะความไม่ธรรมและความไม่แน่นอนต่อคู่สัญญาจากลักษณะของความสงบเรียบร้อยของรัฐซึ่งมีความไม่แน่นอนและแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ คู่สัญญาจึงไม่อาจมั่นใจได้ว่าคำชี้ขาดที่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายของประเทศที่ทำการอนุญาตไต่สวนการจะไม่ถูกเพิกถอนในประเทศอื่นที่มีมาตรฐานของหลักความสงบเรียบร้อยที่ต่างไปจากประเทศที่ทำการอนุญาตไต่สวนการ ดังนั้น ศาลที่ทำการตรวจสอบคำชี้ขาดของอนุญาตไต่สวนการจึงไม่ควรผูกติดกับความสงบเรียบร้อยภายในประเทศซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะภายในรัฐ ดังนั้น หลักความสงบเรียบร้อยจะลดบทบาทความสำคัญในฐานะหลักการที่ปกป้องผลประโยชน์ของรัฐในการติดต่อทางการค้าระหว่างประเทศด้วยลักษณะสำคัญของการอนุญาตไต่สวนการทางการค้าระหว่างประเทศดังกล่าว การควบคุมกระบวนการอนุญาตไต่สวนการของรัฐจึงมีแนวโน้มที่เป็นการส่งเสริมเสรีภาพของคู่สัญญาเพื่อความคาดหมายได้ทางการค้าระหว่างประเทศ

การสร้างสมดุลที่มีความโน้มเอียงไปในทางที่สนับสนุนความสิ้นสุดและคาดหมายได้ในกระบวนการอนุญาตไต่สวนการในข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศแสดงออกจากการตีความหลักความสงบเรียบร้อยที่ไม่อิงกับผลประโยชน์ของรัฐในกรณีของคำชี้ขาดของอนุญาตไต่สวนการต่างประเทศแม้ว่าบรรดาอนุสัญญาทางการค้าระหว่างประเทศและกฎหมายแม่แบบจะใช้คำที่แสดงความหมายโดยนัยถึงความสงบเรียบร้อยของรัฐที่บังคับคำชี้ขาดหรือความสงบเรียบร้อยของประเทศที่ทำการอนุญาตไต่สวนการก็เป็นเพราะความสงบเรียบร้อยที่ควบคุมกระบวนการ

อนุญาโตตุลาการทั้งภายในรัฐและระหว่างประเทศมีพื้นฐานการพิจารณาจากผลประโยชน์ภายในรัฐแต่ในทางปฏิบัติ หลักความสงบเรียบร้อยภายในประเทศอาจใช้เป็นข้อต่อสู้ในคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศแต่ไม่จำเป็นที่ข้อต่อสู้นั้นจะนำมาสู่การเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศ จึงแสดงให้เห็นว่าความสงบเรียบร้อยที่ใช้ในกรณีคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศจะมีความหมายถึงความสงบเรียบร้อยภายในประเทศที่ใช้ในความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศที่มีความเข้มงวดน้อยกว่าความสงบเรียบร้อยภายในประเทศที่เรียกว่าความสงบเรียบร้อยระหว่างประเทศ

การตีความความสงบเรียบร้อยอย่างจำกัดหรือความสงบเรียบร้อยระหว่างประเทศ สอดรับกับจุดมุ่งหมายของสหประชาชาติในการยกเว้นอนุสัญญาอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมีผลบังคับและเป็นที่ยอมรับ การควบคุมกระบวนการอนุญาโตตุลาการด้วยหลักความสงบเรียบร้อย ต้องไม่สร้างอุปสรรคต่อการบังคับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่มากเกินไปจนความจำเป็น (proenforcement bias) ดังที่คณะทำงานของสหประชาชาติที่ได้เตรียมร่างอนุสัญญาอนุญาโตตุลาการได้กล่าวในรายงานของที่ประชุมสหประชาชาติ ความว่า “คณะทำงานมีเจตนาที่จะจำกัดการใช้ข้อยกเว้นหลักความสงบเรียบร้อยในกรณีที่ยอมรับหรือบังคับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศจะขัดแย้งกับหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายของประเทศที่มีการร้องขอให้บังคับคำชี้ขาด”⁴³

ที่ผ่านมาประเทศที่มีระบบการระงับข้อพิพาททางการค้าด้วยวิธีการอนุญาโตตุลาการที่มีความเจริญและทันสมัยได้ยอมรับความแตกต่างระหว่างความสงบเรียบร้อยภายในประเทศและความสงบเรียบร้อยระหว่างประเทศด้วยตระหนักถึงความสำคัญของความสงบเรียบร้อยระหว่างประเทศที่ช่วยเสริมการอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศให้เป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการทางการค้าระหว่างประเทศแม้ว่าในภาพรวมแล้วความ

⁴³ Ramona Martinez, recognition and enforcement of international arbitral awards under the United Nations Convention of 1958 : The Refusal Provisions, *International lawyer*, p.509.

สงบเรียบร้อยจะเป็นหลักที่เป็นอุปสรรคต่อเป้าหมายสำคัญของการระงับข้อพิพาทด้วยการอนุญาโตตุลาการที่คำชี้ขาดเป็นที่สิ้นสุดและมีผลผูกพันคู่สัญญา แต่ถ้าปราศจากหลักความสงบเรียบร้อยระหว่างประเทศจะก่อให้เกิดความบกพร่องในการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการ โดยไม่มีการควบคุม คู่สัญญาจะไม่ได้รับความเป็นธรรมอย่างแท้จริงและในที่สุดกระบวนการอนุญาโตตุลาการจะไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพอีกต่อไป นอกจากนี้หลักความสงบเรียบร้อยระหว่างประเทศยังมีความสำคัญต่อการอนุญาโตตุลาการในแง่ที่คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจะเป็นที่สิ้นสุดและมีผลผูกพันคู่สัญญาด้วยการตรวจสอบคำชี้ขาดของศาลที่เป็นไปอย่างจำกัด ไม่ยึดติดกับผลประโยชน์ภายในของรัฐแต่จะมุ่งไปที่หลักพื้นฐานของระบบกฎหมายด้านความยุติธรรมและศีลธรรม

แนวความคิดของศาลในการยอมรับความสงบเรียบร้อยระหว่างประเทศมีพื้นฐานสำคัญมาจากการรับเอาวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาอนุญัตติอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่ออกแบบมาเพื่อการอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศโดยเฉพาะ เนื่องจากผู้ร่างได้ตระหนักถึงภาวะความสิ้นสุดของคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการระงับข้อพิพาททางการค้าโดยอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศอันจะก่อให้เกิดความมั่นใจแก่คู่สัญญาในความแน่นอนและความคาดหมายได้ในกระบวนการอนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นสิ่งที่คู่สัญญาย่อมคาดหวังในทางการค้าระหว่างประเทศ จึงได้คิดค้นหลักเกณฑ์ที่จะแสดงออกถึงการสนับสนุนการยอมรับและบังคับข้อตกลงอนุญาโตตุลาการทางการค้าในสัญญาระหว่างประเทศและสร้างมาตรฐานของการบังคับคำชี้ขาดให้เป็นหนึ่งเดียวในประเทศสมาชิกมีสาระสำคัญเป็นการสร้างสมดุลระหว่างหน้าที่ของศาลในทางระหว่างประเทศที่ต้องการบังคับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการและผลประโยชน์ของรัฐที่ต้องคงไว้ซึ่งมาตรฐานที่ล่งละเมิดมิได้ ดังนั้นเหตุของการปฏิเสธการบังคับคำชี้ขาดในอนุสัญญาอนุญัตติอนุญาโตตุลาการจะเป็นอุปสรรคต่อการสิ้นสุดของคำชี้ขาด การตีความและปรับใช้เหตุเหล่านี้จึงต้องมีอยู่อย่างจำกัดเช่นเดียวกับเหตุเพิกถอนคำชี้ขาดอันอาจส่งผลให้คำชี้ขาดสิ้นผลบังคับที่ต้องมีการตีความอย่างจำกัดเช่นกัน ด้วยเหตุดังกล่าวศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่แทนรัฐในการควบคุมกระบวนการอนุญาโตตุลาการจึงต้องยึดแนวทางการตีความเหตุเพิกถอนคำชี้ขาดอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยไปในทางที่เปลี่ยนอุปสรรคของการสิ้นสุดของคำชี้ขาดให้เป็นหลักที่เปรียบเสมือนกำลังสำคัญในการสนับสนุนการอนุญาโตตุลาการ

การตีความหลักความสงบเรียบร้อยให้เป็นการสนับสนุนการอนุญาตตุลาการ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาเกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศจึงทำให้เข้าใจได้ว่า องค์ประกอบระหว่างประเทศในความสัมพันธ์ทางการค้าเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนให้มีการใช้หลักความสงบเรียบร้อยในขอบเขตที่จำกัด พิจารณาได้จากสัญญาทางการค้าระหว่างประเทศที่มีข้อตกลงให้ทำการระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการซึ่งข้อพิพาทเหล่านั้นกระทบต่อบุคคลจำนวนมากในรัฐหรือสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของรัฐ อันเป็นเรื่องที่เสี่ยงต่อการขัดกับความสงบเรียบร้อยของรัฐเนื่องจากหลักความสงบเรียบร้อยของรัฐเป็นหลักของกฎหมายที่ห้ามมิให้มีการดำเนินการใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสาธารณะหรือขัดต่อประโยชน์สาธารณะ⁴⁴หรือกระทบต่อสมาชิกของรัฐ⁴⁵ ซึ่งประโยชน์สาธารณะมีความหมายครอบคลุมถึงประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของรัฐ อาทิเช่น ข้อพิพาทที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ ซึ่งศาลได้ยึดหลักการพิจารณาว่าข้อพิพาทนั้นเกิดจากสัญญาประเภทใด ในกรณีที่เป็นสัญญาทางการค้าระหว่างประเทศ การระงับข้อพิพาทเช่นนั้นโดยอนุญาโตตุลาการจะได้รับการพิจารณาและมีนโยบายในการตัดสินการใช้อำนาจของอนุญาโตตุลาการที่แตกต่างจากสัญญาทางการค้าภายในประเทศ กล่าวคือ ข้อตกลงอนุญาโตตุลาการในสัญญาทางการค้าระหว่างประเทศสะท้อนถึงความตกลงเลือกประเทศที่ทำการอนุญาโตตุลาการตลอดจนกฎหมายที่ใช้บังคับของคู่สัญญาด้วยความมั่นใจว่าข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญานั้นจะระงับด้วยความแน่นอนและเป็นที่สุดซึ่งมีความสำคัญต่อการติดต่อทางการค้าระหว่างประเทศ ศาลจึงไม่อาจลบล้างเป้าหมายของคู่สัญญานี้ได้ การปฏิเสธที่จะยอมรับสัญญาอนุญาโตตุลาการนี้จะเป็นการทำลายความคาดหวังร่วมกันของคู่สัญญา⁴⁶ ในขณะที่การพิจารณาดังกล่าวจะไม่เป็นเช่นนั้นในข้อพิพาทที่เกิดจากสัญญาทางการค้าภายในประเทศโดยถือว่าการระงับข้อพิพาทดังกล่าวโดยอนุญาโตตุลาการจะขัดต่อความสงบเรียบร้อยของรัฐ⁴⁷ นอกจากนี้ข้อเรียกร้องให้ดำเนินการอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการต่อต้านการผูกขาดย่อมมีผลสมบูรณ์ด้วยการเคารพในความอ่อนไหวของการคาดหมายได้ในการ

⁴⁴ คดี Egerton v. Brownlow(1853), Lew, P.722.

⁴⁵ คดี Deutsche Schachtbau-und Tiefbuhrge sellscraft mbh v. Rras AL Khaimah Oil Company(1987), Lew, p. 722.

⁴⁶ คดี Scherk v. Allberto-Cilver Co.(1974), Ramona Martinez, p.510.

⁴⁷ คดี Wilco v. Swan(1953), Ramona Martinez, p.510.

ระงับข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศ⁴⁸ ทั้งนี้การระงับข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศภายใต้กฎหมายภายในรัฐโดยศาลของรัฐดังเช่นที่มีการกระทำในกรณีข้อพิพาททางการค้าภายในประเทศจะสร้างอุปสรรคสำคัญต่อการเจริญเติบโตของระบบธุรกิจและอุตสาหกรรมในตลาดโลก⁴⁹

ตามที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นได้ว่าในทางการค้าระหว่างประเทศ ลักษณะของความสงบเรียบร้อยที่แสดงออกอย่างเด่นชัดในการรักษาสถาบันประโยชน์สาธารณะของรัฐจะไม่กระทบกระเทือนต่อการยอมรับสัญญาอนุญาตใตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศเช่นเดียวกับการพิจารณาคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการที่จะขัดต่อความสงบเรียบร้อยระหว่างประเทศต้องเป็นกรณีที่คำชี้ขาดนั้นไม่ละเมิดต่อประโยชน์สาธารณะของรัฐซึ่งมีความหมายโดยนัยถึงประโยชน์เฉพาะของรัฐใดรัฐหนึ่งอันเป็นเรื่องของการพิจารณานโยบายภายในรัฐแต่คำชี้ขาดนั้นต้องอยู่ในระดับที่เห็นได้ชัดว่าจะกระทบต่อหลักที่เป็นที่ยอมรับในทางระหว่างประเทศหรือที่เรียกว่าแนวคิดหรือกฎในทางระหว่างประเทศอย่างแท้จริงอันเป็นหลักที่ศาลยอมรับว่าความสัมพันธ์ทางการค้าทั้งในประเทศและระหว่างประเทศจะต้องเคารพหลักนี้ อันได้แก่หลักที่เกี่ยวกับความยุติธรรมและหลักศีลธรรม⁵⁰ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายทุกระบบและด้วยหลักการตีความความสงบเรียบร้อยอย่างจำกัด ศาลจึงมีหลักในการพิจารณาคำชี้ขาดที่ละเมิดหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายเกี่ยวกับความยุติธรรมและหลักศีลธรรมในกรณีเฉพาะที่มีความร้ายแรงหรือในลักษณะที่มีอาจทนได้เท่านั้นซึ่งในกรณีที่คู่สัญญาเป็นผู้กล่าวอ้างเหตุเพิกถอนคำชี้ขาดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยต่อศาล คู่สัญญาฝ่ายนั้นจะต้องแสดงพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนข้อกล่าวอ้างของตนที่ชัดเจนเพียงพอที่ศาลจะรับฟังได้ว่าการละเมิดหลักการพื้นฐานเหล่านั้นอย่างร้ายแรงแม้ว่าคู่สัญญาจะกล่าวอ้างว่ามีการละเมิดความสงบเรียบร้อยอย่างร้ายแรงหากคู่สัญญาไม่

⁴⁸ คดี Mitsubishi Motors Corp. v. Soler Chrysler-Plymouth, Inc. (1985), Ramona Martinez, p.512.

⁴⁹ คดี Breman v. Zupata Offshore Co. (1972), Alan Redfern and Martin Hunter, p.472.

⁵⁰ คดี Parsons & Whittemore Overseas Co. v. RAKTA (1974). Yearbook Commercial Arbitration. Volume I (1976), p.205.

สามารถนำสืบพยานหลักฐานอย่างเพียงพอหรือคดีไม่มีความชัดเจนศาลก็จะไม่เพิกถอนคำชี้ขาดนั้น

กรณีคำชี้ขาดที่ละเมิดหลักความยุติธรรมและหลักศีลธรรมขั้นพื้นฐานในกรณีเฉพาะที่มีความร้ายแรงอธิบายในแง่ที่คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการได้ทำขึ้นจากกระบวนการที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิของคู่สัญญาที่จะรับความเป็นธรรมจากกระบวนการรับข้อพิพาทอันส่งผลให้คำชี้ขาดนั้นมีความผิดพลาดในสาระสำคัญ กล่าวในอีกทางหนึ่งได้ว่าเป็นกรณีที่มีการดำเนินกระบวนการใดโดยมิชอบที่มีผลต่อคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการไปในทางที่ตรงข้ามกับคำชี้ขาดโดยชอบที่คู่สัญญาพึงได้รับจากการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการ พิจารณาได้จากกรณีความเป็นกลางของอนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายที่อำนวย ความยุติธรรมให้กับคู่กรณีในการรับข้อพิพาทและเมื่อหลักความเป็นกลางเข้ามาเกี่ยวข้องกับการรับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ ย่อมเป็นหน้าที่ของศาลในการกลั่นกรองคำชี้ขาดที่เกิดจากการดำเนินกระบวนการที่ขาดความเป็นกลางให้สอดคล้องกับหลักการสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้นการใช้ดุลพินิจของศาลจะต้องมีเหตุผลสนับสนุนที่มีความชัดเจนเพียงพอจนปราศจากข้อสงสัยอันเนื่องมาจากข้อกล่าวอ้างเรื่องความเป็นกลางมีลักษณะที่เป็นนามธรรมและเป็นเรื่องที่อยู่ภายในจิตใจของอนุญาโตตุลาการ คู่สัญญาฝ่ายที่กล่าวอ้างจึงต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนข้อกล่าวอ้างของตนแม้ว่าจะมีข้อเท็จจริงในคดีที่อาจก่อให้เกิดความสงสัยถึงความเป็นกลางของอนุญาโตตุลาการซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญากับอนุญาโตตุลาการหรือความเกี่ยวพันระหว่างอนุญาโตตุลาการกับเรื่องที่พิพาท ศาลจะจำกัดการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวเฉพาะกรณีที่มีความชัดเจนว่าความสัมพันธ์นั้นจะกระทบต่อคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการ อาทิเช่น ในกรณีที่อนุญาโตตุลาการมีผลประโยชน์ด้านการเงินต่อคู่สัญญาหรือในข้อพิพาทหรืออนุญาโตตุลาการมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับคู่สัญญาซึ่งมีอิทธิพลต่อการประกอบธุรกิจในอนาคตหรือเกี่ยวข้องกันเรื่องที่พิพาทดังรายละเอียดที่กล่าวในบทที่ 3

ปัจจัยประการอื่นอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการซึ่งอาจก่อให้เกิดความสงสัยในความเป็นกลางของอนุญาโตตุลาการไม่ใช่สิ่งที่จะพิสูจน์ได้อย่างแน่ชัดถึงพฤติกรรมการของอนุญาโตตุลาการที่จะส่งผลกระทบต่อคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการ ดังจะเห็นได้จากการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการสองคนซึ่งมีผลสมบูรณ์ภายใต้กฎหมายที่คู่สัญญาเลือกใช้บังคับกับคู่สัญญามีผลบังคับในประเทศที่ไม่ยอมรับให้มีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการสองคนเพื่อชี้ขาดข้อ

พิพาท⁵¹ หรือกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายเดียวแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการซึ่งกระทำได้โดยชอบตามกฎหมายของประเทศที่ทำคำชี้ขาดไม่เป็นเหตุของการปฏิเสธการบังคับคำชี้ขาดด้วยเหตุผลของความไม่เป็นกลางของอนุญาโตตุลาการ⁵² ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนอนุญาโตตุลาการที่ได้รับการแต่งตั้งจากคู่สัญญาไม่มีความสำคัญมากไปกว่าพฤติกรรมของอนุญาโตตุลาการอันประกอบไปด้วยพยานหลักฐานที่สนับสนุนได้อย่างแน่นอนว่าอนุญาโตตุลาการมีความเกี่ยวข้องกับคู่สัญญาซึ่งมีผลต่อคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการเช่นเดียวกับอนุญาโตตุลาการที่ได้รับการแต่งตั้งจากสมาคมการค้าที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นสมาชิก⁵³ รวมทั้งการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการภายใต้กฎอนุญาโตตุลาการของหอการค้าของประเทศที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติ⁵⁴ หรืออนุญาโตตุลาการที่ได้รับเลือกเฉพาะจากกลุ่มผู้ค้าของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง⁵⁵ ล้วนแต่เป็นกรณีที่ไม่อาจแสดงถึงความไม่เป็นกลางของอนุญาโตตุลาการอันส่งผลกระทบต่อคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการ ในทางตรงข้ามกรณีที่คู่สัญญาไม่ได้รับการแจ้งชื่อของอนุญาโตตุลาการผู้ตัดสินข้อพิพาทส่งผลให้คู่สัญญาไม่สามารถตรวจสอบความเป็นกลางของอนุญาโตตุลาการและใช้สิทธิคัดค้านอนุญาโตตุลาการที่ขาดความเป็นกลางทำให้คู่สัญญาไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการหากอนุญาโตตุลาการขาดความเป็นกลาง การดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการจะขัดต่อหลักพื้นฐานของการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่เป็นธรรม⁵⁶

⁵¹ คดี Efxinos Shipping Co.Ltd. (Greece) v. Rawi Shipping Lines Ltd. (Lebanon)(1980), Yearbook Commercial Arbitration, Volume VIII (1983), pp.382-383.

⁵² คดี German charterer v. Romanian shipowner (1976), Yearbook Commercial Arbitration, Volume II (1973), pp.241-243.

⁵³ คดี Singapore seller v. German buyer(1986), Yearbook Commercial Arbitration, Volume XII (1987), p.488.

⁵⁴ คดี Billerbeck Cie, Basel v. Bergbau-Handek GmbH, Berlin-East(1967), Yearbook Commercial Arbitration, Volume I (1976), p.200.

⁵⁵ คดี Dutch seller v. Swiss buyer(1971), Yearbook Commercial Arbitration, Volume IV (1979), p.311.

⁵⁶ คดี Danish buyer v. German seller(1976), Yearbook Commercial Arbitration, Volume IV (1979), pp.258-259.

การรับฟังพยานหลักฐานของอนุญาโตตุลาการในกระบวนการอนุญาโตตุลาการเป็นดุลพินิจของอนุญาโตตุลาการที่จะไตร่ตรองพยานหลักฐานที่คู่สัญญาเสนอต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อสนับสนุนข้อเรียกร้องหรือข้อกล่าวอ้างของตนเนื่องด้วยอนุญาโตตุลาการผู้ได้รับการแต่งตั้งจากคู่สัญญาให้ทำการระงับข้อพิพาทมักเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในลักษณะของข้อพิพาททางการค้าระหว่างคู่สัญญา อนุญาโตตุลาการจึงอยู่ในฐานะของผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากคู่สัญญาว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถในการตัดสินข้อพิพาทรวมทั้งความสามารถในการพิจารณาแยกแยะพยานหลักฐานที่มีความเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทโดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานหลักฐานที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อพิพาทถึงขนาดที่ส่งผลต่อคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ดังนั้นคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่จะกระทบต่อหลักความยุติธรรมและหลักศีลธรรมอย่างร้ายแรงจึงต้องเป็นกรณีคำชี้ขาดที่เกิดจากกระบวนการอนุญาโตตุลาการที่อนุญาโตตุลาการไม่ได้ไตร่ตรองพยานหลักฐานที่มีผลต่อคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในระดับที่หากอนุญาโตตุลาการรับฟังพยานหลักฐานชั้นนั้น จะทำให้ผลของคดีเปลี่ยนไปซึ่งในกรณีที่คู่สัญญากล่าวอ้างต่อศาลว่าอนุญาโตตุลาการไม่รับฟังพยานหลักฐานของคู่สัญญา⁵⁷ หรืออนุญาโตตุลาการไม่ให้คู่สัญญาตรวจสอบพยานหลักฐานของคู่สัญญาอีกฝ่าย⁵⁸ หรืออนุญาโตตุลาการไม่รับฟังพยานหลักฐานเพิ่มเติม⁵⁹ เป็นข้อกล่าวอ้างที่ไม่อาจรับฟังได้เพราะอนุญาโตตุลาการมีอำนาจในการไตร่ตรองพยานหลักฐานในคดีและไม่จำเป็นต้องรับฟังพยานหลักฐานทุกอย่างที่คู่สัญญาเสนอเข้ามาในคดี นอกจากนี้ อนุญาโตตุลาการยังสามารถใช้อำนาจในการรับฟังพยานหลักฐานอย่างต่อเนื่องโดยไม่เลื่อนการรับฟังพยานหลักฐานแม้ว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะไม่สามารถเสนอพยานหลักฐานเนื่องจากเหตุผลส่วนตัวของพยานนั้น⁶⁰ อย่างไรก็ตามแม้ว่าในทางปฏิบัติศาลค่อนข้างที่จะพิจารณาการรับฟังพยานหลักฐานที่สนับสนุนการใช้ดุลพินิจไตร่ตรองของอนุญาโตตุลาการเนื่องจากความไว้วางใจในความเชี่ยวชาญทางการค้าของอนุญาโตตุลาการก็ตาม

⁵⁷ คดี Oberlandesgericht Bremen(1999), Lew, p.729.

⁵⁸ คดี Laminor Trefileries-Cableries de Lens, S.A. v. Southwire Co.(1980), Ramona Martinez, p. 513.

⁵⁹ คดี Petroleum Transport Ltd. V. Yacimiento Petroliferos Fiscakes (1976), Schewebel and Lahn, p. 221.

⁶⁰ คดี Parsons & Whittemore Overseas Co.v. RAKTA(1974),Yearbook Commercial Arbitration, Volume I (1976), p.205.

ในบางครั้งอาจเกิดโอกาสที่อนุญาโตตุลาการมีความผิดพลาดในการไต่ตรองพยานหลักฐาน ด้วยสาเหตุของการขาดความรอบคอบหรือไม่อาจคาดเห็นความสำคัญของพยานหลักฐานในคดี ดังนั้นการตรวจสอบคำชี้ขาดของศาลเพื่อก่อให้เกิดกระบวนการอนุญาโตตุลาการโดยชอบที่แท้จริง จึงต้องขึ้นอยู่กับการพิสูจน์ของคู่สัญญาที่สูญเสียประโยชน์จากการไต่ตรองพยานหลักฐานที่ผิดพลาดของอนุญาโตตุลาการเป็นสำคัญ

การประพฤติมิชอบกรณีที่เกิดการกระทำที่เป็นการทุจริต ข้อฉลในการอนุญาโตตุลาการเป็นพฤติกรรมขัดขวางการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการที่มีความเป็นธรรมอย่างร้ายแรงเนื่องจากการกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงเจตนาของผู้กระทำที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์จากการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการโดยมิชอบในทางใดทางหนึ่งอันส่งผลกระทบต่อผลของคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทุจริตที่เกิดขึ้นกับอนุญาโตตุลาการซึ่งมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับสินบนของอนุญาโตตุลาการจากคู่สัญญาเพื่อตัดสินให้คู่สัญญาฝ่ายนั้นเป็นผู้ชนะคดีและเช่นเดียวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยมิชอบในกรณีอื่นที่คู่สัญญาที่กล่าวอ้างว่ามีการทุจริตเกิดขึ้นในการอนุญาโตตุลาการจะต้องแสดงพยานหลักฐานที่มีความชัดเจนและน่าเชื่อถือได้ต่อศาลแม้ว่าการทุจริตจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการอนุญาโตตุลาการอย่างร้ายแรงก็ได้หมายความว่าศาลจะรับฟังเพียงเหตุผลอันควรสงสัยว่ามีการทุจริตซึ่งไม่มีพยานหลักฐานสนับสนุนถึงความทุจริตที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการอนุญาโตตุลาการอันส่งผลกระทบต่อคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้การพิสูจน์ของคู่สัญญาที่กล่าวอ้างการทุจริตของอนุญาโตตุลาการที่ศาลจะรับฟังจะต้องเกิดขึ้นในเวลาอันสมควรอันเนื่องมาจากเป็นกรณีที่อนุญาโตตุลาการทำการทุจริต คู่สัญญาจึงสามารถคัดค้านอนุญาโตตุลาการเมื่อมีข้อเท็จจริงที่ปรากฏอันแสดงให้เห็นถึงการทุจริตของอนุญาโตตุลาการก่อนที่อนุญาโตตุลาการจะทำคำชี้ขาดและคู่สัญญาได้ทราบข้อเท็จจริงนั้น หากคู่สัญญาไม่คัดค้านอนุญาโตตุลาการในทันทีที่ทราบข้อเท็จจริงนั้น คู่สัญญาจะถูกตัดสิทธิในการยกเหตุการณ์ทุจริตคัดค้านคำชี้ขาด⁶¹ เว้นแต่คู่สัญญาจะไม่ทราบว่าข้อเท็จจริงเช่นนั้นด้วยเหตุผลอันสมควร เช่น ข้อ

⁶¹ คดี AAOT Foreign Economic Association (VO) Technostroy export (Techno) v. International Development & Trade Services, Inc. (IDTS)(1999), Bernard Hanotiau, Misdeeds Wrongful Conduct and Illegality in Arbitral Proceedings. 16th ICCA Congress, pp.280-281.

เท็จจริงที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินการอนุญาตไต่สวนการไม่มีความชัดเจนเพียงพอที่คู่สัญญาจะล่วงรู้ได้จนกระทั่งอนุญาตไต่สวนการทำคำชี้ขาดอันแสดงให้เห็นถึงแนวทางการใช้เหตุเพิกถอนคำชี้ขาดอย่างจำกัดในกรณีจำเป็นที่คู่สัญญาไม่อาจเยียวยาความบกพร่องด้านกระบวนการด้วยวิธีการอื่นแล้วเท่านั้น ดังนั้นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทุจริตของอนุญาตไต่สวนการที่คู่สัญญากล่าวอ้างเพื่อคัดค้านคำชี้ขาดมักเป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏภายหลังการทำคำชี้ขาดของอนุญาตไต่สวนการ นอกจากนี้การพิจารณาข้อฉลของคู่สัญญาในการอนุญาตไต่สวนการอันแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของการหลอกลวงเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จากคำตัดสินของอนุญาตไต่สวนการโดยมากแล้วจะเกี่ยวกับการเสนอพยานหลักฐานเท็จต่ออนุญาตไต่สวนการหรือการปิดบังเอกสารที่มีความสำคัญในการตัดสินคดีซึ่งคู่สัญญาฝ่ายที่กล่าวอ้างว่ามีการข้อฉลดังกล่าวจะมีภาระในการพิสูจน์มากกว่าการกล่าวอ้างเหตุเกี่ยวกับการทุจริตของอนุญาตไต่สวนการเนื่องจากมิใช่พยานหลักฐานทุกชิ้นที่เสนอต่ออนุญาตไต่สวนการจะมีความสำคัญต่อการตัดสินข้อพิพาทของอนุญาตไต่สวนการและอนุญาตไต่สวนการอาจไม่รับฟังพยานหลักฐานทุกชิ้นที่เสนอเข้ามาในคดี ดังนั้นศาลจะรับฟังข้อกล่าวอ้างว่าคู่สัญญาเสนอพยานหลักฐานเท็จหรือปิดบังเอกสารที่ต้องเสนอต่ออนุญาตไต่สวนการได้ก็ต่อเมื่อคู่สัญญาที่คัดค้านคำชี้ขาดสามารถแสดงพยานหลักฐานที่ยืนยันได้ว่าพยานหลักฐานอันเป็นเท็จหรือข้อมูลในเอกสารที่ปิดบังนั้นมีความสำคัญที่ส่งผลถึงคำตัดสินของอนุญาตไต่สวนการ⁶²

หลักพื้นฐานในการดำเนินกระบวนการอนุญาตไต่สวนการโดยชอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด คือสิทธิในการเสนอข้อต่อสู้ของคู่สัญญาหรือสิทธิในการรับฟังซึ่งทั้งสองคำนี้สามารถใช้ทดแทนกันได้เนื่องจากสิทธิในการเสนอข้อต่อสู้ย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้หากคู่สัญญาไม่ได้รับสิทธิในการรับฟัง สิทธิในการเสนอข้อต่อสู้จึงมีความหมายอยู่ในตัวว่าเป็นสิทธิที่เกิดจากการรับฟังของคู่สัญญา การดำเนินกระบวนการอนุญาตไต่สวนการที่คู่สัญญาไม่ได้รับสิทธิในการรับฟังจะกระทบต่อหลักความยุติธรรมอย่างร้ายแรงในนัยที่สิทธิในการรับฟังของคู่สัญญาจะเปรียบเสมือนสื่อกลางที่ทำให้คู่สัญญาได้รับแจ้งเกี่ยวกับการแต่งตั้งอนุญาตไต่สวนการ การเริ่มต้นกระบวนการอนุญาตไต่สวนการ ข้อต่อสู้ของคู่สัญญา พยานหลักฐานของคู่สัญญา หรือรายงานผู้เชี่ยวชาญเมื่อ

⁶² คดี European Gas Turbines S.A.(EGT) v. Westman International Ltd.(1985), Bernard Hanotiau, p.269.

คู่สัญญาไม่ได้รับสิทธิในการรับฟังจะเทียบเท่ากับการที่คู่สัญญาสูญเสียสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่และเช่นเดียวกับกรณีความบกพร่องของหลักพื้นฐานในการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการที่ศาลจะรับฟังนั้น ต้องเป็นความบกพร่องของกระบวนการที่ส่งผลกระทบต่อคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการ อันได้แก่กรณีที่คู่สัญญาไม่ได้รับสิทธิในการรับฟังหรือไม่ได้รับแจ้งเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีผลต่อคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ อาทิเช่น อนุญาโตตุลาการไม่แจ้งข้อต่อสู้ของคู่สัญญาให้คู่สัญญาอีกฝ่ายทราบ⁶³ ทำให้คู่สัญญาไม่สามารถเสนอพยานหลักฐานของตนเพื่อคัดค้านข้อต่อสู้ของคู่สัญญาอีกฝ่ายได้อย่างเต็มที่ส่งผลให้คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการไม่เป็นธรรมต่อคู่สัญญาที่ถูกตัดสิทธิดังกล่าว เช่นเดียวกับกรณีที่คู่สัญญาไม่ได้รับแจ้งรายชื่อของอนุญาโตตุลาการผู้ตัดสินข้อพิพาทส่งผลให้คู่สัญญาไม่สามารถตรวจสอบความเป็นกลางของอนุญาโตตุลาการและใช้สิทธิคัดค้านอนุญาโตตุลาการที่ขาดความเป็นกลาง⁶⁴ รวมทั้งข้อกล่าวอ้างของคู่สัญญาเกี่ยวกับการที่คู่สัญญาไม่ได้รับฟังพยานหลักฐานของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งตลอดจนกรณีที่กล่าวอ้างว่าคู่สัญญาไม่ได้รับแจ้งเกี่ยวกับรายงานของผู้เชี่ยวชาญที่เสนอต่ออนุญาโตตุลาการ ล้วนแต่ต้องเป็นพยานหลักฐานหรือรายงานผู้เชี่ยวชาญที่อนุญาโตตุลาการรับมาประกอบการพิจารณาคดีด้วยเห็นถึงความเกี่ยวข้องของกับผลของคำชี้ขาดนั้น ดังนั้นข้อกล่าวอ้างของคู่สัญญาเกี่ยวกับการปฏิเสธของอนุญาโตตุลาการที่จะส่งผู้เชี่ยวชาญเข้ามาในคดี⁶⁵ หรือกรณีที่คู่สัญญากล่าวอ้างว่าอนุญาโตตุลาการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในคดีโดยไม่รับฟังความคิดเห็นของคู่สัญญา⁶⁶ เป็นการใช้ดุลพินิจของอนุญาโตตุลาการในการแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดีโดยไม่จำเป็นที่อนุญาโตตุลาการจะต้องรับฟังความเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือความเห็นของคู่สัญญา ถ้าความเห็นนั้นไม่เกี่ยวข้องกันประเด็นข้อพิพาท ข้อกล่าวอ้างของคู่สัญญาจึงอยู่ในชั้นตอนของ

⁶³ คดี Firm P (U.S.A.) v. Firm F (F.R.G.)(1975), Yearbook Commercial Arbitration, Volume VII (1977), p.241.

⁶⁴ คดี Danish buyer v. German seller(1976), Yearbook Commercial Arbitration, Volume IV (1979), p.260.

⁶⁵ คดี Arenco-BMO Maschinenfabrik GmbH (Gem.) v. Societa Ceramica Italiana Pozzi-Richard S.p.a. (Italy)(1984), Yearbook Commercial Arbitration, Volume XI (1986), p.512.

⁶⁶ คดี Leopold Lazarus Ltd. (U.K.) v. Chrome Ressources S.A. (Switz)(1976), Yearbook Commercial Arbitration, Volume IV (1979), p.312.

การกั้นกรงพยานหลักฐานของอนุญาโตตุลาการซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการไม่ให้สิทธิคู่สัญญาในการรับฟังพยานหลักฐานอันจะกระทบต่อหลักความยุติธรรมอย่างร้ายแรงซึ่งต้องเป็นกรณีที่คู่สัญญาไม่ได้รับแจ้งเกี่ยวกับพยานหลักฐานหรือรายงานผู้เชี่ยวชาญที่อนุญาโตตุลาการใช้ประกอบการตัดสินใจคดีเนื่องจากเป็นพยานหลักฐานที่อนุญาโตตุลาการได้ใช้ดุลพินิจกั้นกรงแล้วว่ามีผลสำคัญต่อการตัดสินใจพิพาท

การใช้สิทธิในการต่อสู้คดีของคู่สัญญาต้องประกอบไปด้วยการเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการแต่การเข้าร่วมกระบวนการของคู่สัญญาไม่ใช่สิ่งที่ศาลจะตัดสินว่ามีการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยชอบหรือไม่เนื่องจากศาลมีมาตรฐานชี้วัดความชอบธรรมที่คู่สัญญาได้รับการแจ้งหรือไม่เท่านั้นซึ่งคู่สัญญามักจะเข้าใจผิดคิดว่าการไม่เข้าร่วมกระบวนการจะส่งผลให้คู่สัญญาไม่สามารถใช้สิทธิในการเสนอข้อต่อสู้ทั้งที่ในความเป็นจริงคู่สัญญาได้รับการเริ่มต้นกระบวนการอนุญาโตตุลาการและแจ้งการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการอันเทียบเท่ากับว่าคู่สัญญาได้รับโอกาสในการเสนอข้อต่อสู้ของตนเมื่อคู่สัญญาไม่เข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการโดยสมัครใจภายหลังจากได้รับแจ้งจากอนุญาโตตุลาการให้เข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการจะถือว่าคู่สัญญาฝ่ายนั้นได้สละโอกาสในการต่อสู้คดี⁶⁷ หรือกรณีที่คู่สัญญาปฏิเสธที่จะแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายตนหลังจากที่ได้รับการแจ้งการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งถือว่าเป็นความบกพร่องของคู่กรณีที่ปฏิเสธที่จะดำเนินการตามสัญญาอนุญาโตตุลาการ คู่สัญญาจึงไม่สามารถกล่าวอ้างว่าไม่สามารถต่อสู้คดีได้⁶⁸ หรือแม้แต่ในกรณีที่มิเหตุการณ์ที่คู่สัญญาอ้างว่าไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการได้เนื่องจากคู่สัญญาอยู่ภายใต้การควบคุมด้านการเงินตามกระบวนการล้มละลายก็ไม่เป็นการจำกัดสิทธิของคู่สัญญาในการต่อสู้คดี⁶⁹ โดยศาลจะรับฟังข้อกล่าวอ้างของคู่สัญญาเกี่ยวกับการไม่ได้รับสิทธิในการต่อสู้คดีอัน

⁶⁷ คดี Maaden General Foreign Trade Organization for Metals and Building Materials (Syria) v. Taipei S.A. (Spain)(1985). Yearbook Commercial Arbitration. Volume XIV (1989), p.706.

⁶⁸ คดี Niroshi Nishi (Japan) v. Compagna di navigazione et ammercio (Italy)(1963), Yearbook Commercial Arbitration. Volume I (1976), p.194.

⁶⁹ คดี x (Italy) v. y (German)(1983). Yearbook Commercial Arbitration. Volume XIV (1989), pp.631-632.

เนื่องจากคู่สัญญาไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการเฉพาะในกรณีที่มีเหตุอันสมควรที่ทำให้คู่สัญญาไม่อาจเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการได้อย่างสิ้นเชิง อาทิเช่น เหตุสุดวิสัยซึ่งเกิดขึ้นได้ภายหลังจากที่คู่สัญญาได้รับแจ้งให้เข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการแล้ว เป็นเหตุให้คู่สัญญาไม่สามารถมาเข้าร่วมกระบวนการอนุญาโตตุลาการได้⁷⁰

ในประเทศไทยมีคดีเกี่ยวกับการร้องขอให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการโดยมีการกล่าวอ้างว่าคำชี้ขาดขัดแย้งกับความสงบเรียบร้อย ดังจะยกตัวอย่างเป็นกรณีศึกษา 2 คดี ได้แก่

คดีแรก ระหว่างบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ผู้เรียกร้อง และบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) อันเป็นคดีที่ผู้เรียกร้องได้ร้องขอให้อนุญาโตตุลาการตัดสินข้อพิพาทในประเด็นเกี่ยวกับการที่ผู้เรียกร้องได้ดำเนินการและเปิดให้บริการโทรศัพท์สาธารณะจำนวน 6,000 เลขหมายไปก่อนแล้วจึงมาลงนามในบันทึกข้อตกลงแนบท้ายสัญญาร่วมการงานและร่วมลงทุน ฯ ในภายหลัง ถือได้ว่าผู้เรียกร้องผิดสัญญาร่วมการงานและร่วมลงทุนขยายบริการโทรศัพท์ ข้อ 33 ซึ่งต่อมาอนุญาโตตุลาการได้ชี้ขาดให้ผู้คัดค้านชำระเงินจำนวน 43,936,446.38 บาทแก่ผู้เรียกร้องพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับจากวันที่ 1 พ.ค. 2545 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ

ผู้คัดค้านได้ยื่นคำร้องต่อศาลปกครองกลางซึ่งเป็นศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ โดยกล่าวอ้างว่าเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดที่มีได้มุ่งหมายจะยังให้การเป็นไปด้วยความยุติธรรมเนื่องจากไม่นำพยานหลักฐานของฝ่ายผู้คัดค้านที่เป็นสาระสำคัญแห่งคดีที่ปรากฏอยู่ในคำคัดค้าน, ชื่อนำสืบของผู้คัดค้านและคำเบิกความของพยานของผู้คัดค้านอันเป็นประเด็นข้อพิพาทในคดีมาประกอบการวินิจฉัยชี้ขาด จึงเป็นคำวินิจฉัยที่ไม่อยู่ในขอบเขตของสัญญาที่เป็นมูลเหตุให้เกิดข้อพิพาทในคดี และเป็นคำชี้ขาดที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้นการยอมรับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการจึงเป็นการขัดต่อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

⁷⁰ คดี Bauer & Grobmann OHG (Austria) v. Fratelli Cerrone Alfredo Raffaele (Italy)(1982), *Yearbook Commercial Arbitration*, Volume X (1985), p.462.

จากคดีข้างต้น เมื่อพิจารณาจากข้อคัดค้านของผู้คัดค้านในประเด็นที่กล่าวว่ อนุญาตตุลาการไม่นำพยานหลักฐานของผู้คัดค้าน ชื่อนำสืบของผู้คัดค้านและคำเบิกความของ พยานอันเป็นประเด็นข้อเท็จจริงในคดีมาประกอบการวินิจฉัยชี้ขาดนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้คัดค้าน สามารถยกเหตุเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยมิชอบตามมาตรา 40(1)(ข) ขึ้นกล่าวอ้าง ต่อศาลได้เนื่องจากผู้คัดค้านเห็นว่าอนุญาตตุลาการใช้ดุลพินิจไต่ตรองพยานหลักฐานในทางที่ ผิดโดยไม่รับฟังพยานหลักฐานที่มีผลต่อการทำคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการอันกระทบกระเทือน ต่อความยุติธรรมที่คู่สัญญาจะได้รับจากคำชี้ขาดซึ่งเป็นกรณีที่ถือว่าคำชี้ขาดนั้นขัดต่อความสงบ เรียบร้อยในความหมายของหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายด้านความยุติธรรมและศีลธรรม

คดีที่สอง ระหว่าง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้เรียกร้อง และ บริษัท ไอ ทีวี จำกัด (มหาชน) ผู้คัดค้าน อันเป็นคดีที่ผู้คัดค้านได้ร้องขอต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอน คำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการที่ตัดสินให้ไอทีวีเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขสัญญาสัมปทาน โดยกล่าวอ้าง ว่าเป็นคำชี้ขาดที่ไม่อยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาตตุลาการและเกินขอบเขตแห่งข้อตกลงใน การเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาตตุลาการ เป็นคำสั่งชี้ขาดที่เกี่ยวกับข้อพิพาทที่ไม่สามารถระงับ ได้โดยอนุญาตตุลาการ และการที่จะยอมรับหรือบังคับคดีตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความ สงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

จากคดีข้างต้น เมื่อพิจารณาจากข้อคัดค้านของผู้คัดค้านในประเด็นที่กล่าวว่ อนุญาตตุลาการทำคำชี้ขาดนอกเหนือและเกินขอบเขตแห่งข้อตกลงในการเสนอข้อพิพาทต่อคณะ อนุญาตตุลาการนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้คัดค้านสามารถยกเหตุเกี่ยวกับการใช้อำนาจเกินขอบเขตของ อนุญาตตุลาการตามมาตรา 40(1)(ง) ขึ้นกล่าวอ้างต่อศาลได้ โดยคู่สัญญาจะต้องนำสืบต่อศาล ถึงการใช้อำนาจที่ไม่เกี่ยวข้องข้อกับประเด็นข้อพิพาทและการใช้อำนาจเกินขอบเขตในสัญญา อนุญาตตุลาการที่มีผลต่อการทำคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการอันเป็นกรณีที่ถือว่าคำชี้ขาดนั้น กระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมที่คู่สัญญาจะได้รับจากคำชี้ขาด คำชี้ขาดนั้นจึงขัดต่อความสงบ เรียบร้อยในความหมายของหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายด้านความยุติธรรมและศีลธรรม